

Напярэдадні

Мікалай ПАШЫНСКІ:

"Славянскі базар..."
Стар. 2 адкрывае свету Віцебшчыну"

Кошт
у Беларусі
1 000 рублёў.

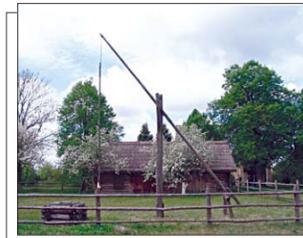
22 чэрвеня, 2006

Газета з Беларусі

Голас Радзімы

№ 25-26 (2999-3000)

Выдаецца з 1955 года

Вандройка

"Ад роднае зямлі,
ад гоману бароў" ...

Стар. 15

Газета выходзіць
у другі і чацвёрты
чацвер месяца.

Праведнікі народаў свету

Семья Гараниных спасла 10 человек,
у которых теперь 73 потомка

Стар. 4

Скарбонка

Абярэг традыцый

Стар. 7, 8

Национальный ответ

Мы, народ
Беларуси!

Стар. 9,10

Скрыжалі

Іва Залускі з
дынастыі
Агінскіх

Стар. 13

Хто дапамагае бежанцам?

"ПРИМИ МЕНЯ,
БЕЛАРУСЬ"

Стар. 16

Да ўвагі чытачоў!

Наступны нумар газеты
"Голас Радзімы" выйдзе
13 ліпеня 2006 года

Нацыянальная бібліятэка — сімвал сучаснай Беларусі

Высокая місія Беларусі — быць культурным цэнтрам славянства, крыніцай даброты і духоўнасці ў самым сэрцы Еўропы. Там, дзе злучаецца заходняя і ўсходняя цывілізацыі. Гэту місію ўвасабляе "каштоўны алмаз ведаў", які зазьяў на галоўным праспекце сталіцы, заявіў Прэзідэнт краіны Аляксандр Лукашэнка на адкрыцці новага будынка Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі.

Як адзначыў кіраўнік дзяржавы, узвядзенне будынка Нацыянальнай бібліятэкі стала па-сапраўднаму агульнанароднай справай. "Выкананне гэтага важнейшага нацыянальнага

праекта яшчэ раз паказала вялікую стваральную сілу беларускага народа. Пацвердзіла, што мы згуртаваны і здольныя на самыя грандыёзныя здзяйсненні", — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Ён падкрэсліў, што тут прадугледжаны шырокі доступ да сусветных інфармацыйных рэсурсаў. Створаны ўмовы для захавання і выкарыстання навуковых і культурных дасягненняў мінулага і сучаснага, а таксама для работы, адпачынку, правядзення важных міжнародных мерапрыемстваў.

Будуўніцтва новага будынка Нацыянальнай бібліятэкі паслужыла

штушкам для развіцця многіх галін беларускай прамысловасці і мастацтва. "Гэта новабудова дала магчымасць мастакам розных пакаленняў упершыню за многія гады праявіць сябе на поўную сілу", — заявіў Аляксандр Лукашэнка.

Нацыянальная бібліятэка — сімвал сучаснай Беларусі, помнік сучаснаму пакаленню і падарунак нашчадкам, падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Паводле паведамленняў прэс-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. НА ЗДЫМКУ: у час урачыстага адкрыцця Нацыянальнай бібліятэкі. Фота БелТА.

Падрабязнасці

Дабрачынцы з замежжа

Дабрачынныя ўзносы на будаўніцтва бібліятэкі пералічылі этнічныя беларусы Літвы, Малдовы, Расійскай Федэрацыі. У лістападзе 2005 года актывістамі аддзялення Таварыства абароны грамадзянскіх правоў і чалавечай годнасці ў горадзе Патсдаме (ФРГ) таксама быў праведзены збор сродкаў дабрачынных ахвяраванняў у адрас Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі.

У Расійскай Федэрацыі ўнеслі свой уклад у будаўніцтва Нацыянальнай бібліятэкі асацыяцыя "Беларусы Югры", гандлёвы дом "Мілавіца-Новасібірск", ААТ "Новасібірскцэмент", ААТ "Новасібірскі будаўнічы цягнік-39", Новасібірскі ААТ "Модуль", гандлёвы дом "Беларусь"...

З Вялікабрытаніі на меснік старшын Англа-беларускага таварыства, вядомы даследчык і прапагандыст беларус-

кай культуры, кавалер ордэна Ф.Скарыны Г.Пікарда перадаў у дар Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі матэрыялы зборніка "Залатая Беларусь. Анталогія беларускіх мадрыгалаў і харавых песень", які ён падрыхтаваў, а таксама копіі гістарычных дакументаў з архіваў Міністэрства замежных спраў і па справах Саюзнасці Вялікабрытаніі.

Падтрымліваць бібліятэку рэдкімі і цікавымі выданнямі можна і далей. Усякая кніга, якая будзе перададзена, назаўсёды застанецца ў яе фондах. Кацярына НЕМАГАЙ.

Чытайце навіны
з Беларусі на сайце
Belarus21.by/main

Анонс

"Звіняць цымбалы і гармонік" —

адзін са старэйшых
фестывалюў
народнага мастацтва —
ладзіцца у Паставах

9 - 11 чэрвеня ў Паставах адбыўся фестываль народнай музыкі, які ладзіцца тут 13-ты раз, 9-ты раз ён прайшоў як міжнародны (з 1998 года), сабраўшы сяброў-аматараў з усіх абласцей Беларусі, гасцей з суседніх Расіі, Украіны, Літвы і Латвіі. Гэты фестываль, як адзначыў яго ганаровы старшыня, саветнік Пасольства Рэспублікі Беларусь у Польшчы Тадэвуш Стружэцкі, з'яўляецца сёння прыгожай вi-зітоўкай не толькі Пастаўшчыны, але і Беларусі ў цэлым. Ён выявіў, што на-ранейшаму прыкладам ашчаднага захавання рэгіянальнай музычнай спадчыны

з'яўляецца фальклорны ансамбль "Пастаўе", створаны ў Паставах у 1991 годзе. Пасля знакамітых "Крупіцкіх музыकाў" гэта другі фальклорны ансамбль ў нашай краіне, які носіць ганаровае званне "Заслужаны аматырскі калектыў". Рэпертуар яго складаецца з мясцовых музыхных найгрышаў, песень і танцаў. Пераемнік і прадаўжальнік мясцовых музыхных традыцый, ён складаецца з выкладчыкаў Пастаўскай школы мастацтваў, сярод якіх ёсць дзеці і ўнукі знакамітых гурдаўскай музыкі. Падчас фестывалю яго ўдзельнікі вінавалі "Пастаўе" з 15-годдзем творчай дзейнасці.

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.
Фота Галіны СУШЫ.
P.S. Падрабязнасці ў наступным нумары.

ААЭ	Беларусь	Германія	Іран	Кітай	Малдова	Расія	Туркменістан	Чэхія
Аргенціна	Бельгія	Данія	Італія	Куба	Мексіка	Румынія	Турцыя	Швейцарыя
Арменія	Бразілія	Егіпет	Казахстан	Кыргызстан	Нарвегія	Сербія	Узбекістан	Швецыя
Аўстралія	Венгрыя	ЗША	Канада	Латвія	Нідэрланды	Сірыя	Украіна	Эстонія
Аўстрыя	В'етнам	Ізраіль	Карэя	Лівія	ПАР	Славакія	Уругвай	Японія
Балгарыя	Вялікабрытанія	Індыя	(Паўднёвая)	Літва	Польшча	Славенія	Францыя	

"Голас Радзімы"
ў 52 краінах

Афіцыйна

Беларусь готова к конструктивному сотрудничеству с ЕС

Президент Беларуси Александр Лукашенко 15 июня принял верительные грамоты Г лавы П представительства Европейской комиссии в Украине, Молдове и Беларуси Иена Боуга.

Принимая верительные грамоты Главы Представительства Еврокомиссии, Александр Лукашенко высказал готовность нашей страны к сотрудничеству с ЕС при условии конструктивных шагов навстречу. Президент подчеркнул, что “на каждый шаг Евросоюза в направлении сотрудничества Беларусь сделает два-три шага”. Глава государства заявил о том, что Беларусь принимает не только европейские, но любые цивилизованные и гуманные ценности и следует им при условии, что это соответствует интересам белорусского народа и не нарушает Конституцию и законы республики. “А они не менее цивилизованные, чем

в европейских государствах”, — сказал Александр Лукашенко.

В свое время Конституция Беларуси прошла экспертизу в основных юридических центрах Евросоюза, отметил белорусский лидер. Александр Лукашенко заверил дипломата, что “Беларусь всегда была европейским государством, а общечеловеческие ценности являются краеугольным камнем государственной политики”. “Нет в мире государства, которое столько внимания уделяет народу, не мешая при этом жить не только соседям, но и тем европейцам, которых вы представляете”, — подчеркнул Президент.

Глава государства отметил,

что если Европа действительно хочет видеть Беларусь добрососедской и процветающей страной, где соблюдаются интересы граждан, руководство республики будет идти навстречу.

В то же время Александр Лукашенко особо обратил внимание на то, что Беларусь не потерпит попытки диктата и вмешательства во внутренние дела. “Мы не потерпим нецивилизованных выпадов в адрес Беларуси и будем придерживаться такой линии”, — подчеркнул белорусский лидер.

Глава государства также считает, что Евросоюз при оценке действий Беларуси забывает о проводимой в стране политике по мини-

мизации последствий катастрофы на Чернобыльской АЭС. “Мы всегда будем корректировать свою политику с учетом этой трагедии, потому что треть территории страны подверглась радиационному загрязнению. Это тяжелейшая ноша, которая отражается не только на экономике, но и в дипломатии”, — сказал Президент.

Александр Лукашенко пожелал Иену Боугу во время его предстоящей дипломатической работы “идти вперед для достижения динамики в отношениях”. Надо отказаться от конфронтации и четко понимать, что в Беларуси живет добрый и свободолюбивый народ, который не потерпит дик-

тата от какой бы то ни было страны, убежден Президент.

P.S. По итогам прошлого года Евросоюз занимает второе место после России среди торговых партнеров Беларуси. Удельный вес ЕС во внешнеторговом обороте республики составляет 32 процента. Впервые объемы белорусского экспорта в ЕС превысили объемы поставок наших товаров в Россию. За четыре месяца этого года товарооборот Беларуси с ЕС по сравнению с аналогичным периодом прошлого года увеличился на 36,9 процента и составил свыше 4,2 миллиарда долларов.

По материалам пресс-службы Президента Республики Беларусь.

Напярэдадні

Мікалай ПАШЫНСКІ:

"Славянскі базар..." адкрывае свету Віцебшчыну"

Міжнародны фестываль мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску" пройдзе з 7 па 14 ліпеня. У гэтым годзе ў фестывалі будуць удзельнічаць маладыя выканаўцы з 30 краін свету, у тым ліку з Кітая, Аргенціны, Кубы. Як рытуецца Віцебшчына да юбілейнага, XV па ліку, фестывалю, пра яго асаблівасці расказвае начальнік упраўлення культуры Віцебскага аблвыканкама, заслужаны дзеяч культуры Рэспублікі Беларусь Мікалай ПАШЫНСКІ.

— Мікалай Пятровіч, закончыўся фестываль нацыянальных культур у Гродне, усе жывуць у працудванні "Славянскага базару". Ці гатовы Віцебск да прыёму гасцей?

— Горад заўсёды гатовы да сустрэчы гасцей. Але кожны дзень ідзе праца над тым, каб ён стаў больш утульным і камфортным, у першую чаргу для віцяблян. Зараз, напрыклад, заканчваецца рэканструкцыя праспекта Фрунзе, дзе знаходзіцца Медыцынскі ўніверсітэт, частка трамвайных пуцэй. Вялікія грошы ўкладзены ў рамонт бальніцы хуткай медыцынскай дапамогі: завезена новае абсталяванне ў аперацыйныя і рэанімацыйныя палаты. Што датычыцца аб'ектаў, якія непасрэдна адносяцца да правядзення фестывалю, заканчваецца замена драўляных крэслаў на пластыкавыя ў канцэртнай зале амфітэатра. Правяраецца надзейнасць работ тэхнічнага абсталявання. На пасяджэннях рабочых груп, што рэгулярна праходзяць у аблвыканкаме, абмяркоўваюцца пытанні падрыхтоўкі гасцініцы, арганізацыі гандлю і харчавання для удзельнікаў і гасцей, правядзенне выстаў, кірмашу народных рамёстваў і промыслаў.

— Традыцыйна ў праграме кожнага "Славянскага базару" — новыя праекты. Так, летась цікавым атрымаўся праект "Гарады і краіны вітаюць Віцебск". Чым здзівіце на гэты раз?

— Праграма сёлета "Славянскага базару" вельмі насычаная, імаць чаго можна будзе паглядзець на адкрытых пляцоўках. Традыцыйна пройдзе кірмаш народных рамёстваў і промыслаў "Горад майстроў". Гэта заўсёды вялікая падзея. Удзельнічаць у ім будуць майстры з уся 24 Дамоў рамёстваў вобласці. Прыедуць ганчары і кавалі з Латгалі, нашы суайчыннікі з суседніх краін.

Акрамя гэтага, пройдуць кінафестываль, тэатральныя сустрэчы. У культурна-дэлавым цэнтры "Віцебск" будзе выступаць кітайскі цырк "Сі юй".

На асноўнай пляцоўцы пройдуць традыцыйныя мерапрыемствы адкрыцця, закрыцця фестывалю, сольныя канцэрты зорак расійскай эстра-

ды, канцэрт да 30-годдзя сольнай дзейнасці Ядвігі Паплаўскай і Аляксандра Ціхановіча з удзелам беларускіх спевакоў; канцэрт, прысвечаны 20-годдзю Нацыянальнага канцэртнага аркестра Беларусі пад кіраўніцтвам Міхаіла Фінберга. У той жа час на базе філармоніі, Дзелавага цэнтру, у кіна-тэатры "Спартак", Тэатры імя Я.Коласа таксама будуць праходзіць мерапрыемствы фестывалю. У цэлым запланавана каля 100 праектаў. Многія віцябляне спецыяльна бяруць адпачынак на дні правядзення фестывалю, каб паглядзець як мага больш, зарадзіцца энергіяй свята, творчасці на цэлы год.

— Асноўным застаецца конкурс маладых выканаўцаў. У чым яго адметнасць? У мінулым годзе ў фестывалі удзельнічалі маладыя выканаўцы з Бразіліі, Сінгапура, Лівана, Пуэрта-Рыка. Спэвакі з якіх краін чакаюцца сёлета?

— Конкурс будзе праходзіць традыцыйна ў два туры: адборачны тур і непасрэдна конкурс. Як і заўсёды, прыедуць маладыя выканаўцы з Расіі, Украіны, Балгарыі, Босніі і Герцагавіны, Сербіі, Грузіі, Польшчы, Славеніі. Беларусь прадставяць Марына Васілеўская і Руслан Мусвідас. "Славянскі базар" стаў настолькі прыкметнай падзеяй у свеце, што ў ім прымаюць удзел спэвакі з Латвіі, Літвы, Эстоніі, Узбекістана, Арменіі, Малдовы, Македоніі, Турцыі, Германіі, Італіі, Ізраіля, Нідэрландаў, Карэі, Швецыі. Некалькі гадоў запар прыежджаюць удзельнікі з Мальты. Спявак з гэтай краіны будзе выступаць і ў гэтым годзе. Акрамя гэтага, чакаецца прыезд удзельнікаў з Аргенціны, Кубы і Кітая.

Гэта значны конкурс, які мае вагу ў свеце, удзельнічаць у ім вельмі прэстыжна. У пацярджэнне таго, што пераможцы "Славянскага базару" становяцца сапраўднымі зоркамі, упершыню на сцэне віцебскага амфітэатра адбудзецца канцэрт "Віцебск запальвае зоркі". Гэта — своеасаблівае прывітанне пераможцаў і членаў журы міжнародных конкурсаў выканаўцаў эстраднай песні "Віцебск 1992-2006", якое будзе прысвечана 15-годдзю конкурсу і фестывалю. У канцэрце прымуць удзел Пётр Елфі-

маў, Аляксандра Кірсава, Паліна Смолава з Беларусі, Руслана і Дзясні Барканаў з Украіны, Рафаэль з Ізраіля, іншыя спэвакі.

Не менш папулярны дзіцячы конкурс. Прафесіяналамі становяцца з маленства. Яскравы прыклад — Ксенія Сітнік, якая стала пераможцай конкурсу ў мінулым годзе і заняла першае месца на дзіцячым "Еўрабачанні-2005".

— Гэты год — юбілейны для Саюзнай дзяржавы Беларусі і Расіі. Як гэта адаб'ецца на праграме фестывалю?

— З гэтай нагоды складзена спецыяльная праграма. Пройдзе Дзень Саюзнай дзяржавы. Запланавана прэс-канферэнцыя Дзяржаўнага сакратара Саюзнай дзяржавы Паўла Барадзіна, прэзентацыя кнігі, якія выдаваліся па заказе Пастаяннага Камітэта, работа выязной прыемнай Пастаяннага Камітэта з удзелам прадстаўнікоў Парламенцкага сходу Саюза Беларусі і Расіі і ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны, цырымонія ўскладання кветак да Вечнага агню, наведванне прадпрыемстваў горада. Як і ў мінулым годзе, пройдзе конкурс дзіцячага малюнка на асфальце "Пад небам блакітным" з уручэннем прызоў ад Пастаяннага Камітэта. Будуць падвезены вынікі конкурсу студэнцкіх работ, які прысвечаны будаўніцтву Саюзнай дзяржавы. У дзень закрыцця фестывалю будуць уручаны спецыяльныя прызвы і дыпламы Пастаяннага камітэта Саюзнай дзяржавы "За творчае ўвасабленне ідэй дружбы народаў Беларусі і Расіі" удзельнікам творчых праграм фестывалю. Звычайна — гэта дыпламы і тэлевізары. Вечарам у летнім амфітэатры адбудзецца канцэрт "Дзве сястры — Беларусь і Расія" з удзелам беларускіх і расійскіх артыстаў.

— Віцебск па праву лічыцца культурнай сталіцай Беларусі. Творчасць многіх вядомых мастакоў, пісьменнікаў, музыкантаў (Рэлін, Шагал, Малевіч, Азгур, Пушкін, Дзяржавін і іншых) звязана з гэтым горадам. Якія культурныя аб'екты абавязкова трэба наведаць у Віцебску і вобласці?

— У горадзе цудоўны краязнаўчы музей. Цікава ў ім археалагічныя экс-

пазіцыі. Якраз там будуць выстаўлены работы Зураба Цэрэтэлі, віцебскіх мастакоў. Да пачатку фестывалю пастараецца закончыць рэканструкцыю мастацкага музея. У Віцебску знаходзіцца адзіны ў Беларусі музей прыватных калекцый, а таксама — музей афганцаў, Літаратурны музей. Працуюць Дом-музей і Арт-цэнтр Марка Шагала. У гэтым годзе мы зробім экспазіцыю, а ў наступным адкроем музей "Славянскага базару". Матэрыялаў імаць, асабліва відэа. Гэта будзе сучасны музей, насычаны аўдыё- і відэаматэрыяламі, абсталяваны найноўшай тэхнікай. Заўсёды з задавальненнем госяці наведваюць музей-сядзібу І.Рэпіна "Здраўнёва", Полацк (там 11 музеяў: з апошніх — музей экалогіі, дзіцячы музей), Бярэзінскі запаведнік, іншыя цікавыя мясціны Віцебскай вобласці.

— Якія найбольш значныя культурныя мерапрыемствы праходзяць на Віцебшчыне?

— "Славянскі базар" быў заяўлены як фестываль папулярнай эстраднай музыкі. Потым з'явіліся кірмаш "Горад майстроў", конкурс дзіцячай песні і іншыя. У вобласці традыцыйнымі сталі Міжнародны Рэпінскі пленэр, Міжнародны Шагалаўскія дні, фестываль арганнай музыкі, стародаўняй і сучаснай камернай музыкі ў Полацку, Міжнародны фестываль народнай музыкі "Звіняць цымбалы і гармоніі" у Пастава, Міжнародны фестываль песні і музыкі Падняпроўя Расіі, Беларусі і Украіны "Дняпроўскія галасы ў Дуброўна".

Адметная з'ява — Дамы рамёстваў, іх у вобласці 24. Кожны спецыялізуецца на традыцыйных рамёствах свайго рэгіёна: саломалляценні, разьбе на дрэве, вышыўцы, ткацтва, ганчарства, кавальства. У розных рэгіёнах мастацтва адрозніваецца. У лепельскім раёне больш за 11 відаў народных рамёстваў. Дамы рамёстваў — гэта своеасаблівыя школы. Вельмі важна перадаць традыцыйныя веды і навыкі дзецям. Некалі на адным з фестывалю польскай песні (папярэдніку "Славянскага базару"), якія праходзілі ў 80-ых гадах, супрацоўнікі Віцебскага абласнога навукова-метадычнага цэнтру народнай творчасці — Тамара Зубрава,

Людміла Вакар і Ніна Федарыстава, пачалі праводзіць кірмашы традыцыйных беларускіх рамёстваў і промыслаў. Ідэя вывесці майстроў на вуліцы вельмі важная, у ёй закладзена неабходнасць папулярызацыі традыцыйнай культуры Беларусі. Акрамя дэманстрацыі творчага працэсу, кавалі, ткачы, ганчары робяць свае выставы. "Горад майстроў" так падабаецца жыхарам, што зараз усякае свята без яго не праходзіць і здаецца сумным. Спачатку ў ім удзельнічалі толькі майстры з Віцебшчыны, потым да іх далучыліся ўмельцы з Расіі, Украіны, Польшчы, далёкага замежжа. Так, летась да нас прыежджалі кавалі з Галандыі. З цягам часу мерапрыемства абагацілася песнямі, танцамі, з'явіліся конкурсы на лепшыя вырабы, гульневая праграма. У мінулым годзе асабліва ўвага звярталася на разьбу, сёлета пройдзе конкурс ткацтва паміж майстрамі Віцебскай вобласці.

Часта прыежджаюць да нас мастацкія калектывы нашых суайчыннікаў. Асабліва цесная сувязь склалася з беларусамі Латвіі, Літвы, Расіі. Віцебскі гарвыканкам наладзіў кантакты з беларускім культурным таварыствам "Уздым" горада Даўгаўпітса (Латвія), Наваполацкі гарвыканкам і Верхнядзвінскі раівыканкам наладзілі дзелавыя і культурныя кантакты з беларускім цэнтрам "Крок" горада Вісагінаса (Літва), Аршанскі гарвыканкам — з данецкім гарадскім культурна-асветніцкім таварыствам беларусаў "Нёман", Шаркоўшчынскі раівыканкам — з культурным таварыствам "Сябры" горада Нарвы (Эстонія). Самадзейныя калектывы суайчыннікаў таксама ўдзельнічаюць ва ўсіх фестывалях, што праходзяць у вобласці. Так, на фестывалі "Дняпроўскія галасы", які пройдзе сёлета ў Дуброўна, прыедзе літоўскі калектыв "Світанак" беларускага цэнтру "Крок". У мерапрыемствах фестывалю "Славянскі базар" суайчыннікі таксама будуць удзельнічаць. Так, на кірмашы народных рамёстваў і промыслаў "Горад майстроў" прадэманструюць сваё майстэрства выхадцы з Беларусі, якія зараз пражываюць у краінах Балтыі.

Гутарыла Кацярына НЕМАГАЙ.

DIAMOND OF KNOWLEDGE IS A SYMBOL OF MODERN BELARUS

The National Library is a symbol of modern Belarus, a monument to the present generation and a gift to the generations to come, president of the country Alexander Lukashenko has stated when speaking at a ceremony to inaugurate the building.

"The wealth of this country has always been the people, their spirituality and knowledge, this magnificent work has embodied the most progressive science and technical achievements and opportunities of the 21st century. First it was the construction of the national library and then it turned into the project on creating of a large public-cultural center," the president stated.

The head of state thanked all those who contributed their talent, strength and experience to the creation of the intellectual and cultural "diamond" of the Belarusian people. "May the National Library become a true temple of wisdom for all

those who will come here in the quest of knowledge", the president stated.

Alexander Lukashenko presented the symbolic keys to the library's director Roman Motulskiy and cut off the red ribbon at the central entrance of the building.

The lofty mission of Belarus is to be a cultural center, source of good and spirituality in the heart of Europe, a meeting point of the eastern and western civilizations. The "precious diamond of knowledge" which

is shining bright in the capital's main avenue embodies this mission, president of Belarus Alexander Lukashenko declared.

According to the head of state, construction of the new building became common matter of all Belarusian people. "Implementation of this important national project once again demonstrated creative power of the Belarusian people. It confirmed that we are a united nation capable of most grandiose deeds," Alexander Lukashenko said.

"When taking a decision about the construction we dreamt of erecting a temple which will become a national symbol of the young and independent Belarus, our calling card, embodiment of the most important traits of character of the Belarusian people who went down in history not as aggressors, invaders and destroyers but as workers and creators, thinkers, scientists and enlighteners," the president emphasized.

Minsk-Arena is next in line

Minsk-Arena - a sports-entertainment compound in Pobeditelei avenue in Minsk - is another major project following the National Library which will be inaugurated in the near future, Alexander Lukashenko stated when answering the

questions of journalists during a visit to the library.

"Minsk-Arena will host sports tournaments and big cultural and entertainment events", the president said.

Speaking about the speedy construction of Minsk-Arena, the president noted that

"when building the National Library we made sure that Belarusians can implement large projects promptly and qualitatively. Though the construction rates are faster worldwide. So let us orientate ourselves at the foreign track record", the head of state said.

Telecommunications sector development

According to the program of Social and Economical development of Belarus for 2006-2010 adopted on June 9, 2006, the number of mobile phone users is to be increased by 1,5 times and totaled 6 mln.

At present, there are 4 mobile operators in Belarus with 4,8 mln subscribers.

It is also planned to extend fixed telephone network and to achieve telephone density of 38 per 100 people (in 2005 the indicator

was 35 for 100 inhabitants of the country).

The program states the priorities of telecommunications sector development: liberalization of the telecommunications market within the framework of Belarus' joining

WTO, telecommunications networks' modernization, development of Belarusian segment of Internet, more effective mail services, introduction of electronic workflow, e-commerce and other IT applications.

CIS international sports games

The Belarusian capital is getting ready to play host to the international sports games of workers of the Commonwealth of Independent States, which will take place on June 19-24.

Chief of the department for physical culture of the ministry of sport and tourism of Belarus Pavel Nepryakhin informed, this large-scale event will be held under the motto "Peace and Health in the Commonwealth" and aims to strengthen friendship between the CIS nations and sports organizations. This will promote involvement of wider sections of the population in regular physical culture and sport, improvement of health of workers and members of their families and mass sports development.

A sports delegation of each country will comprise up to 50

people including a family team (a father, a mother and a child under 14). The competitions will be held among men and women over 18.

The program includes

badminton, volleyball, darts, track and field athletics, ping-pong, swimming, streetball, weight-lifting, mini-foot and tug-of-war competitions. Family teams will compete according to the individual program.

Winners of the competitions will be presented with medals, diplomas, prizes, cups, etc. The best Minsk sports compounds and hotels will welcome participants of the games. They will take part in various cultural events including meetings with the famous Belarusian sportsmen and other outstanding Belarusians.

European dialogue

Foreign ministry:

Pragmatic and good-neighbor relations with EU

Belarus seeks to develop pragmatic and good-neighbor relations with the countries of the European Union. This is one of the country's strategic goals in international politics, spokesman for the foreign ministry of Belarus Andrei Popov stated.

According to him, in cooperation with the EU Belarus has gained positive results. The trade has been developing dynamically; cooperation in humanitarian sphere and in the fight against international crime has been successful. There are a lot of areas where partner relations can be quite fruitful. "Despite certain disagreements on the international problems, Belarus is interested in developing such a dialogue, Andrei Popov stressed. At the same time Belarus believes that the dialogue will be developing upon the principles of mutual respect to the interests of each other. That is how this country aspires to build its relations with the EU.

"The Belarusian party has drafted a list of officials which will be denied entry to this country. The measures apply to

corresponding officials of the European Union, United States and other countries that have officially supported the EU and US sanctions against Belarus", spokesman for the foreign ministry of Belarus Andrei Popov said. He noted that the list includes the most odious political figures who had been repeatedly shown biased attitude towards Belarus and deliberately distort information about the political and economic situation in the country as well as persons who had attempted to interfere with the domestic affairs of this country during the presidential election and called for large-scale sanctions against it. In line with the Belarusian acting legislation the names of personas non grata will not be revealed, spokesman for the foreign ministry of Belarus said.

New German credit lines

Saving bank Belarusbank has signed several credit agreements with a consortium of German banks AKA Ausfuhrkredit-Gesellschaft mbH, Commerzbank AG.

In line with the agreements Belarusbank will be granted long-term credits to fund modernization and reconstruction of scientific-production association Integral. Today Belarusbank implements USD 150 million worth of investment projects. Since 1999 the bank has attracted foreign credit

lines worth more than USD 250 million in equivalent to fund 66 investment projects. The biggest project funded by Belarusbank with participation of German credit lines is construction of a submicron manufacture of integrated circuits in Integral totaling EUR 30,1 million.

Code-name

"Union Shield 2006"

A large-scale Belarusian-Russian military exercise code-named "Union Shield 2006" began in Belarus.

The exercise was designed to coordinate the issues of defense of the Belarus-Russia Union State and test the quality of the united air defense system the two countries are creating, an official at the Belarussian Defense Ministry explained.

"The participating units will fulfill the combat tasks so as to defend the borders of Belarus and Russia, as well as other member-states of the CIS Collective Security Treaty Organization," he said.

The war games, involving a total of 8,800 troops, 1,800 of them from Russia, and over 40 tanks, 180 armored vehicles and 48 helicopters and warplanes, are under a joint command consisting of officers from Russian and Belarusian Armed Forces and Russia's Moscow Military District.

The newest multifunction fighters Su-30, interceptors Su-27SM, fighters MIG-29, Mi-8MT and Mi-24 helicopters are also joining in the exercise.

Belarus and Finland intend to develop cooperation

On June 2 Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Belarus to the Lithuanian Republic and Finland (on concurrent) Vladimir Drazhin presented credentials to president of Finland Tarja Halonen. The president of Finland and the head of the Belarusian diplomatic mission spoke about bilateral cooperation in the trade-economic sphere and confirmed their intention to develop this interaction in the scientific, cultural, sports and traveling fields.

tion of disputed issues and clearly sets forth the mechanism of investment protection. The document improves the legal basis of bilateral relations in the field of investment entrepreneurship. In the future the sides intend to continue working on developing their legal-treaty base.

There are 9 companies with the share of Finnish capital in Belarus (5 joint and 4 foreign enterprises). The investments totaled USD 0,5 million. "This level of cooperation does not meet the potential. Neither does it satisfy the two parties. Belarus would like to cooperate with Finland in the areas of high technology, wood working and agriculture produce processing. The agreement is expected to boost an inflow of Finnish investments. At the same time Belarus intends to set up companies in Finland", the deputy minister Alexander Mihevich noted.

In January-April 2006 the trade turnover between Belarus and Finland amounted to USD 28,8 million having increased by 14,7 per cent.

Старонку падрыхтаваў Барыс ЖУКАЎ.

Праведнікі народай свету

Семья Гараниных спасла 10 человек, у которых теперь 73 потомка

В конце мая 2006 года в Израильском культурно-информационном центре Чрезвычайный и Полномочный Посол Государства Израиль в Республике Беларусь Зеев Бен-Арье вручил одиннадцать дипломов Праведников народов мира гражданам Беларуси. "Человек, спасший одну жизнь, спасает все человечество", — эти слова выгравированы на медальках.

На основании принятого в 1953 году закона, при Мемориальном музее памяти жертв и героев Катастрофы европейского еврейства Яд-ВаШем (Память и Имя) в Иерусалиме действует общественная комиссия по признанию и увековечению заслуг Праведников мира — неевреев, которые в период Катастрофы спасали евреев. Практически программа воздания чести Праведникам была принята к исполнению в 1962 году, тогда же был заложён и парк Праведников.

Праведникам вручается медаль и почётный диплом, их имена заносятся на Стену почёта в Саду Праведников народов мира на территории музея Яд-ВаШем и в честь каждого сажается дерево на аллее Праведников в музее Яд-ВаШем. На каждом дереве — мемориальная доска с именем, за каждым именем стоит рассказ о прекрасном человеке, которому угрожала опасность, но он все же прятал евреев. В скором будущем будут занесены имена на Стену почёта Франца и Климентины Мартинкевичей; Иосифа и Анны Назарук; Юлиана Курьяновича, Петра и Анны Гараниных, их сына Федора; Владимира и Стефаниды Демешко, их дочери Валентины; Елены Богдановой; Антона Кецко; Василия Орлова; Елены Николаевой; Макара, Евдокии и Фетинии Корабликовых; Арсена и Марфы Жоровых, их дочери Олимпиады.

Так Государство Израиль от имени еврейского народа воздаёт должное тем людям,

которые совершили беспримерный подвиг самопожертвования. Деяния Праведников являются ярким примером высоты человеческого духа в дни тяжёлых испытаний.

Более 500 белорусам присвоено звание "Праведник народов мира". Каждый год сотрудники музея продолжают узнавать новые имена этих благородных людей.

На вручении наград Праведников народов мира присутствовал Леонид Гуляко, председатель Комитета по делам религий и национальностей при Совете Министров Республики Беларусь, который в своём выступлении сказал: "Я по долгу службы и по долгу сердца присутствую на этой церемонии. Первый раз в качестве председателя Комитета. Раньше мне приходилось заниматься с Леонидом Левиным, известным архитектором, председателем Союза белорусских еврейских общественных объединений и общин вопросах увековечения памяти людской, прежде всего, это — Хатынь, ряд других мемориалов, которые созданы его талантом. Вручение наград Праведникам — продолжение памяти. Это душевная потребность людей сказать через несколько десятилетий друг другу спасибо. Идея Государства Израиль организовать вручение этих памятных медалей и дипломов — это действительно воспитание уже следующих поколений: детей, внуков,

правнуков. С каждым годом это событие будет становиться все более значимым, потому что высота духа познаётся только в годы больших испытаний. Хочу сердечно поздравить тех, кто удостоен этих наград, и еще раз поклониться памяти тех, кто не смог лично их принять".

На вручении наград присутствовал также Леонид Левин, председатель Союза белорусских еврейских общественных объединений и общин, который сказал: "Не первый год мы собираемся здесь с представителями посольства, представителями Государства Израиль для вручения наград Праведникам народов мира. Это самая трогательная церемония из всех, которые происходят в еврейской общине. Это не просто медали, не просто дипломы — это любовь всего еврейского народа к вам, вашим отцам, вашим родным и близким. Всегда хочется дотронуться до руки, которая является святой — вашей и ваших близких. Поэтому от имени еврейской общины я хочу сегодня поблагодарить Беларусь за 600 Праведников народов мира".

Рассказ спасенного Сергея Корабликова (Коварского): "Я родился в гетто и ничего не помню о том времени. Мне не пришлось осознать те тяжёлые ситуации, которые переживали те дети, которые понимали, что творится вокруг. Первые десять лет жизни я не знал о том, что моя мать еврейка, что я тоже

еврей. Я жил в семье, у меня были брат, мать, бабушка. Это были тяжёлые годы послевоенной жизни, когда две женщины фактически без средств к существованию — одна больная, вторая престарелая — растили двоих детей. Мы не чувствовали себя в школе, на улице хуже, чем другие дети. Мы испытывали любовь наших близких, были одеты как все. Это стоило больших усилий, и это была маленькая часть той самоотверженности, которую дарил семья Корабликовых, потому что полтора года, после того, как меня вывели из гетто, все время существовала опасность, что их схватят, и погибнет вся семья. Были моменты, когда только случай спасал нас, всю семью. Так, однажды во время облы в считанные секунды удалось перебраться через открытое окно в ботву картофеля. Я не закричал, и оккупантам не пришло в голову посмотреть через открытое окно. Случай спас всю семью от смерти. Это были простые люди христианской морали. Полгода назад выпустил книжку, посвящённую моим спасителям, близким мне людям, которые погибли во время войны. И я рад, что сегодня мои спасители — Корабликовы Макар, Евдокия и Фетиния получили высокое звание Праведников народов мира".

Рассказ Шимона Хевлина, которого в годы войны спасли Юлиан Курьянович, Петр и Анна Гаранины, их сын Федор: "Живу теперь в Америке. Хочу сказать спасибо всем тем, кто спас меня в годы войны. Ведь их жизнь тоже была в опасности, как и наша. Они прятали нас пять месяцев и все эти месяцы кормили нас, десять человек. Сейчас 35 потомков тех спрятавших евреев живут в Израиле, 38 человек в Америке. Если бы не было этих двух семей, то не было бы всех этих людей".

Валентина ГРИШКЕВИЧ.
НА СНИМКЕ: посол Израиля вручает дипломы Праведников народов мира.
Фото Сергея ДЕНИСЕНКО.

Між намі, еўрапейцамі

Марына ГАБРЫЯНІК

Чалавек пад Сонцам

Убачыла адно — пачула іншае...

Закон жыцця: барацьба супрацьзлага, добра і зла. І ў гэтай барацьбе я жадаю перамогі дабру, але часам здаецца, што на шлях нашай рэчаіснасці пераважае зло. Як вярнуцца да раўнавагі? І тады я задумалася, што такое Сонца? Гэта зорка, якую ў мінулым чалавецтва прыраўноўвала да Бога: Бог Сонца Ра ў Старажытным Егіпце, Бог Сонца Ярыла ў старажытных славян. Гэта самае вядомае. Але жонкая цывілізацыя прасякалася любоўю да свяціла, прамяні якога падаюць на зямлю і жыцьцё яе сваёй касмічнай энергіяй. Што такое Сонца сёння? Адказ на пытанне ведаем мы яшчэ са школы і ні ў якім разе не надаём гэтай зорцы адназначнага містычнасці ці боскасці, хоць чкаем яго цяпла і ласкі штольна.

Неяк давалося мне прысутнічаць на імпрэзе навукова-духоўнага таварыства "Сонца", на свяце Сонца. Вершаваныя містэрыя, гімны, песні, словы любові — вось, што пачула там. І здалося мне гэта свята вельмі падобным да гукання вясны. Якраз тады жыццё пачыналася з подыху красавіка. Людзей на гэтую імпрэзу прыйшло няшмат, але яны так чула адгукаліся на словы ўдзельнікаў містэрыі, слявалі гімны і запальвалі свечкі, што нешта добрае, светлае не магло не здарыцца. Я тады падумала: гэта не рэлігія, але нешта блізкае да веры...

Пастукаў цяплом чэрвень. На днях зноў трапіла на свята, але не толькі Сонца. На "Другі Сонечны семінар" беларускіх прадстаўнікоў Наасфернай духоўна-экалагічнай асамблеі свету. Здаецца, трапіла на іншы ўзровень рэчаіснасці. Акрамя містэрыі, прысвечанай Міру і Яднанню, праграма ўдзельнікаў кожную раніцу сустракалі ўсход, "чысцілі арганізм з дапамогай гарачай вады", вучыліся сонечнаму танцу "Панеўрыгміі", слухалі і абмяркоўвалі навуковыя даклады. Так і падкрадалася да смешнага сумнага думка: гэта секта! Але даклады... Трэба сказаць, што выступленні расійскіх, літоўскіх і беларускіх навукоўцаў былі цікавымі і незвычайнымі. Незвычайнымі таму, што ў іх раскрываліся ідэі існавання новага чалавецтва — VI расы, тэорыя, заснаваная на вучэннях В. Вярнадскага, А. Чыжэўскага, Я. і І. Рэрыхаў. Хіба ж падобна на жарт назва даклада прэзідэнта НДЭАС, гранд-доктара філасофіі, прафесара Л. Гордзінай "Наасферная духоўна-экалагічная Канстытуцыя чалавецтва — рэалізацыя навуковай канцэпцыі касмагенезу жыцця", або дырэктара інстытута Сонца

імя А. Чыжэўскага В. Ягдзінскага "Рускі касмізм у ідэях і асобах", ці "Вытворчасць і прымяненне структурыраванай вады" акадэміка Акадэміі касманаўтыкі імя Цыялкоўскага, Акадэміі інжынерных навук Расіі імя Прохарава, прафесара В. Шаркова.

Не да жарту, калі з глыбіні бесклапотнасці і прабуджэння цікаўнасці. Шмат сакрэтаў у нашай Зямлі, не абавязкова лезці ў нетры, каб убачыць і задаць сабе пытанне: "Што гэта? Чаму я не разумею гэтага?"

Прадстаўнікі навуковай духоўна-экалагічнай асамблеі свету прапануюць новы філасофскі погляд на жыццё і ставяць задачу аб'яднаць чалавецтва ў адно цэлае "боскай энергіяй любові". "Быць Богам — значыць аддаваць, быць Чалавекам — значыць браць. Богачалавек і бярэ, і дае", "Святло ў наш фізічны свет паступае ад Сонца", "Сонца з'яўляецца праўдлівым Богам". За гэтымі словамі стаіць сэнс усіх рэлігій на Зямлі. Дрэннаму яны не вучаць.

Магчыма, вера ў лепшую будучыню, у выратаванне чалавецтва ад катастрафы ім жа справакаваных катастроф стане навуковым пастулатам. Скажаў аднойчы А. Эйнштэйн: "Бог — это газообразное позвоночное". Хто ведае, можа ён хацеў сказаць "плазмаобразное позвоночное"... Мала верыць, трэба ведаць.

Не, тое, што я ўбачыла, не адпавядае таму, што я пачула і зразумела. Містэрыі і гімны — гэта вонкавая абалонка для тых, хто шукае дапамогі і надзею. Ядром і магмай Наасфернай духоўна-экалагічнай асамблеі свету з'яўляюцца навукоўцы, якія ад тэорыі імкнуча да практыкі.

На гэтым семінары я пазнаёмілася з выкладчыкам філасофіі, прадстаўніком НДЭАС Мікалаем Панчышынём. Ён сказаў: "Калі б людзі любілі адзін аднаго, у свеце не было б злачынстваў". Гэта толькі словы, далёкія ад жыцця, рухавік якога — барацьба паміж добром і злом. А вось тое, што М. Панчышын распрацоўвае вучэбны праграмы, арыентаваныя на духоўную экалогію, і мае ў планах садзейнічаць увядзенню новай вучэбнай дысцыпліны "Наасфернай экалогіі", надае важнасць і рэальны сэнс пачутаму на семінары.

Чалавек мае права на шчаслівае існаванне ў свеце, дзе пануюць тэхналогіі і інфармацыя. Ён павінен абараніць сваю псіхіку і душу, павінен стаць пасяродку паміж энергіяй Космасу і Зямлі, а гэта магчыма толькі тады, калі ён усвядоміць сваё месца пад Сонцам.

Прэзентацыя

Пераўтварым зямлю ў квітнеючы сад

Перада мною ўнікальная кніга ў выглядзе добра ілюстраванага часопіса, выдадзена да 20-годдзя чарнобыльскай аварыі з дапамогай Кам'юнітэту і Дэпартаменту фонду ААН ЮНІСЕФ на дзюках мовах. Нягледзячы на тое, што гэта ўжо другое, дапоўненае выданне, кніга адразу стала бібліяграфічнай рэдкасцю. У ёй змешчаны сотні гісторыяў дзяцей, якіх закрунула чарнобыльская трагедыя, расказаваецца пра тое, як дапамагаюць ім змагацца за здароўе, за ласку кожнага дня. Як піша аўтар-скаладальнік гэтай кнігі Наталля Палякова ў вярочце да чытачоў, "кніга "Усяленскі сад" пра тых, хто лічыць, што няма на свеце больш цудоўнага, чым жыццё, пра тых, хто цэніць кожнае імгненне, мучна прымае ўдары лёсу, не згінаецца, не зда-

еца і, нават калі ідзе з жыцця, пакідае на Зямлі светлы след..." След — гэта вобразы ў выглядзе малюнкаў, вершаў, вырабаў з саломкі, тканіны. Кніга — вынік праектаў "Адраджэнне. Пасланні маленькіх чарнобыльцаў" і "Разам у будучыню", у рэалізацыі якіх удзельнічалі тысячы дзяцей з Беларусі і іншых краін з розных канцоў свету.

Разумееш, што, каб наладзіць дапамогу дзецям, каб арганізаваць для іх столькі мерапрыемстваў, прыдумаць столькі праектаў, пра

якія ідзе размова ў кнізе, патрэбна шмат людзей, і так яно і ёсць, бо ўдзельнікамі праектаў сталі людзі рознага ўзросту: і вучні, і студэнты, і мастакі, і псалы розных дзяржаў, іх жонкі і дзеці, дзеці вайны і ветэраны вайны, маці

хворых і тых, хто ўжо пайшоў з жыцця, супрацоўнікі дзяржаўных устаноў і прыватных фірм...

У кнізе ёсць раздзел, які самай назвай усяляе надзею, — "Гаючая сіла мастацтва". У ім расказаваецца пра дзяцей, у якіх выявіліся падчас хваробы незвычайныя здо-

льнасці і якія перамаглі свае хваробы. Цяпер яны ўжо ідуць у бальніцы, у санаторыі да тых, хто яшчэ хварэе, каб абудзіць творчасць, каб падтрымаць. Сярод іх Таня Давідовіч, Сана Архангельская, Насця Буржынская і многія іншыя. Яны сталі актыўнымі ўдзельнікамі праекта і пайшлі да дзяцей у Беларускае рэспубліканскае аб'яднанне "Дзеці ў будзе".

Не ўсім давядзецца чытаць гэту кнігу, паўноку добрай энергіі, але паглядзець на дзіцячыя творы можна на сайце WWW.artbaby.com, які з'явіўся ў Інтэрнэце, дзякуючы студэнцям Белдзяржуніверсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі Настасі Анціховіч і падтрымцы Інтэрнэт-правайдэра "Адкрыты кантакт".

Тацяна КУВАРЫНА.

Кіраўнік

Асобай групы

Нататкі з нагоды 50 гадоў з дня смерці вядомага савецкага разведчыка Я. Серабранскага

У кулуарах Асобую групу называлі “групай Яшы”. Менавіта пад гэтай назвай дзейнічала незалежна ад Замежнага аддзела разведвальнае падраздзяленне, задачай якога з’яўлялася глыбокае ўкараненне агентуры на аб’екты ваенна-стратэгічнага характару на выпадку вайны, а таксама правядзенне дыверсійных і тэрарыстычных аперацый.

Характарызуючы разведвальную службу НКВС у 1938 годзе, адзін з кіраўнікоў савецкіх органаў бяспекі Павел Судоплатаў, які ў той час выконваў абавязкі кіраўніка Замежнага аддзела НКВС СССР, пісаў:

“...У межах НКВС існавалі два падраздзяленні, якія займаліся разведкай за мяжой. Гэта Замежны аддзел, якім кіравалі спачатку Трылісер, потым Артузаў, Слуцкі, Пасаў...”

У той жа час існавала і іншая разведвальная служба — Асобая група пры наркаме ўнутраных спраў, якая непасрэдна знаходзілася ў яго падпарадкаванні і была глыбока законтралявана. У яе задачы ўваходзіла стварэнне рэзервовай сеткі нелегалаў для правядзення дыверсійных аперацый у тылах саперніка ў Заходняй Еўропе, на Блізкім Усходзе, Кітаі і ЗША ў выпадку вайны. Улічваючы характар працы, Асобая група не мела сваіх супрацоўнікаў у дыпламатычных і гандлёвых місіях за мяжой. Яе апарат склаўся з дваццаці аперацыйных работнікаў, якія адказвалі за каардынаванне дзейнасці замежнай агентуры. Усе астатнія супрацоўнікі працавалі за мяжой у якасці нелегалаў. У той час, аб якім я вяду гаворку (1938 год — Э.І.), такіх нелегалаў было каля шасцідзесяці чалавек. Неўзабаве мне стала вядома, што кіраўніцтва НКВС магло па свайму выбару выкарыстаць сілы і сродкі Замежнага аддзела і Асобай групы для правядзення асабліва важных аперацый, у тым ліку дыверсій і ліквідацыі сапернікаў СССР за мяжой.

Асобая група часам называлася “Група Яшы”, таму што больш дзесяці гадоў узначальваўся Якавам Серабранскім”. Па ўзросце ён быў самым старэйшым. Тады яму было сорак пяць гадоў. Праўда, і тое няпоўная, аб жыцці і дзейнасці з таго чалавека стала вядома толькі ў апошнія гады. Усе дакументы аб адным са стваральнікаў і кіраўнікоў знешняй разведкі СССР да нядаўняга часу захоўваліся пад грыфам “цалкам сакрэтна” і былі недаступныя для даследчыкаў.

Якаў Серабранскі нарадзіўся ў 1892 годзе ў Мінску ў сям’і чалавечка гадзінчыка, які стаў затым прыказчыкам. Яшчэ вучнем чатырохкласнага гарадскога вучылішча, у 15-гадовым узросце, ён у 1907 годзе далучыўся да вучнёўскай арганізацыі эсэраў-максімалістаў, удзельнічаў у тэрарыстычных актах.

Юнак стаў эсэрам-баевіком і ўдзельнічаў у замахнах на супрацоўнікаў ахранкі, якія арганізавалі яўрэйскія пагромы ў Магілёве.

У маі 1909 года 16-гадовы Серабранскі быў арыштаваны за захоўванне “непатрыічнага зместу” і на падарэні ў саўдзеле ў забойстве начальніка Мінскай турмы. У 1909-1910 гадах знаходзіўся ў зняволенні, пасля чаго быў адміністрацыйна высланы ў Віцебск. З красавіка 1910 года Якаў Серабранскі працаваў электрамонтэрам на Віцебскай электрастанцыі.

З ліпеня 1914 года служыў радавым 105-га Арэнбургскага палка на Заходнім фронце.

Пасля Лютаўскай рэвалюцыі Серабранскі з’яўляўся актыўным эсэраўскай арганізацыі ў Баку, уваходзіў у Бакінскі Савет, быў дэлегатам ад партыі сацыялістаў-рэвалюцыянераў на I з’ездзе Саветаў Паўночнага Каўказа. У сакавіку 1918 года ён прызначаецца кіраўніком атрада Бакінскага Савета па ахове хар-

човых грузаў на Уладзікаўказскай чыгуныцы.

З ліпеня 1919-га Серабранскі з’яўляўся кіраўніком Асобага аддзела Персідскай Чырвонай Арміі ў горадзе Рэшт (Іран), а ў маі 1920-га ўжо працаваў у цэнтральным апаратае УНК. З кастрычніка 1923 года ён — асобаўпаўнаважаны Закардоннай часткі Замежнага аддзела АДПУ.

Нягледзячы на вялікую занятасць, Якаў Ісакавіч завочна скончыў Камуністычны ўніверсітэт імя Я. Сявядлова.

У снежні 1923 года разам з адказным працаўніком органаў дзяржаўнага апарата Блюмкіным Серабранскі выехаў у Палесціну, дзе на працягу двух гадоў вёў нелегальную разведвальную работу — спаткаў у якасці памочніка Блюмкіна, а потым самастойна.

Перад ад’ездам яго прыняў старшыня АДПУ В. Мянжынскі, які накіраваў Серабранскаму рабіць за мяжой “усё, што будзе карысна для рэвалюцыі”. У Палесціне Якаву Ісакавічу ўдалося надзейна ўкараніцца ў сіянісцкі рух і адначасова прыцягнуць да супрацоўніцтва з АДПУ вялікую групу імігрантаў — ураджэнцаў Расійскай імперыі: А. Анон’ева (ён жа І. Каўфман), Ю. Волкава, Р. Эске-Рачкоўскага, М. Захарова, А. Туржынікава і шэраг іншых. Яны і склалі аснову яго баявой групы, вядомай пазней як “група Яшы”. Праз 15 гадоў усё гэта паставіць Я. Серабранскаму ў віну.

У 1925-1928 гадах Якаў Серабранскі — нелегальны рэзідэнт Замежнага аддзела ДПУ ў Бельжы і ў Францыі.

У 1930 годзе разам з адказным супрацоўнікам АДПУ С. Пуціцкім Я. Серабранскі выехаў у Парыж для кіраўніцтва аперацыяй па выкраданні і вывазу ў Маскву кіраўніка белай эміграцыі, старшыні РАВС генерала А. Куцапава. Супрацоўнікі яго аперацыйнай групы ўпыхнулі Куцапава ў аўтамабіль, зрабілі ўкол морфію і даставілі на борт савецкага парахода, што стаяў у порце Марселя. На жаль, генерал памёр ад сардэчнага прыступу ў дарозе. Нягледзячы на гэта, 30 сакавіка 1930 года за паспяхова праведзеную аперацыю Серабранскі быў узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга.

Па завяршэнні гэтай аперацыі ён прыступіў да стварэння аўтаномнай агентурнай сеткі ў розных краінах для арганізацыі дыверсій на выпадку вайны. Працуючы за мяжой, Якаў Серабранскі асабіста завербавваў 200 чалавек.

У якасці разведчыка і кіраўніка групы разведчыкаў у першай палове 1930-х гадоў ён працаваў у Румыніі, ЗША, Францыі. У 1934 годзе Серабранскі зацверджаны кіраўніком Спецгрупы асобага прызначэння пры НКВС СССР. 29 лістапада 1935 года яму было прысвоена званне старшага маёра дзяржаўнага апарата, што адпавядала цяперашняму званню генерал-маёра.

З яго імем звязана пастаўка зброі ў рэспубліканскую Іспанію. У верасні 1936 года супрацоўнікі Спецгрупы закупілі ў французскай фірмы “Дэвуацін” 12 новых ваенных самалётаў, якія даставілі на прыгранічны з Іспаніяй аэрадром. Адтуль іх пад маркai лётных выправаў пастаўка перааналі ў Барселону. За гэтую аперацыю ў снежні 1936 года Серабранскі быў узнагароджаны ордэнам Леніна. У гэтым жа месяцы яго прызначаюць кіраўніком Спецгрупы Сакратарыята НКВС СССР.

У тым жа 1936 годзе нелегалы Спецыяльнай групы асобага прызначэння (СГАП) з дапамогай агента “Цюльпана” (М.Забароўскага), укаранёнага ў асяроддзе сына Троцкага, выкарлі значную частку архіва Міжнароднага сакратарыята трацістаў: некалькі скрынь з паперамі былі перададзены легальнаму рэзідэнту Замежнага аддзела ў Парыжы Г. Касенку (Кіслюву), а затым адпраўлены ў Маскву. Серабранскі распрацаваў план вы-

30 сакавіка 1956 года на допыце ў следчага Ваеннай пракуратуры СССР Цараградскага ў памяшканні Бутырскай турмы памёр вядомы савецкі разведчык Я. Серабранскі. ...Шоў 1929 год — дванаццаты год Савецкай улады. Але Сталін і іншыя кіраўнікі СССР не адмовіліся ад ідэі “сусветнай рэвалюцыі”. Тым больш, што ў ЗША і іншых краінах пачаўся сусветны капіталістычны крызіс. Для ажыццяўлення гэтай ідэі Палітбюро ЦК ВКП(б) на ўсю моц выкарыстоўвала сілы і сродкі АДПУ. 1 красавіка 1929 года чэкіст Якаў Серабранскі быў прызначаны кіраўніком 1-га Замежнага аддзела АДПУ (нелегальная разведка) і адначасова кіраўніком Асобай групы пры старшыні АДПУ. Ініцыятарам стварэння гэтай групы быў старшыня АДПУ Вячаслаў Мянжынскі.

крадання з Парыжа ў Маскву сына Троцкага — Л. Сядова (“Сынка”). У падрыхтоўцы аперацыі ўдзельнічала сем супрацоўнікаў Спецгрупы, у тым ліку і жонка Якава Ісакавіча — Паліна Натанавічна, якая хоць і афіцыйна не працавала ў Замежным аддзеле НКВС, увесь час суправаджала мужа ў шматлікіх зарубежных паездках. Аднак выкраданне Сядова не адбылося: у лічым 1938 года ён памёр пасля аперацыі па выдзеленні апендыцыту.

Улетку 1938 года Серабранскі быў адазваны з Францыі і 10 лістапада 1938 года разам з жонкай арыштаваны ў Маскве прама каля трапа самалёта на ордэру, падпісанаму Л. Берыя. Да 13 лютага 1939 года Серабранскі ўтрымліваўся пад вартай без санкцыі пракурора. 21 лютага таго ж года быў звольнены з НКВС у сувязі з арыштам.

Падчас следства Серабранскага страшна катавалі. Яго падваргалі так званым “інтэнсіўным метадам допыту”. На адным з пратокаў допыту Серабранскага захавалася рэзалюцыя Л. Берыя, датаваная 12 лістападам 1938 года: “Тав.Абакумаву! Добра дапытаць!”.

На адным з допытаў, у якім удзельнічаў сам Л. Берыя, а таксама Б. Кабулаў і В. Абакумаў, Серабранскі быў зверскі збіты і вымушаны даць падробленае паказанні.

4 кастрычніка 1940 года следчы СЧ ГУДБ НКВС лейтэнант ДБ Перапяліца склаў наступнае абвінавачвальнае заключэнне:

“10 лістапада 1938 г. органамі НКВС СССР быў арыштаваны падарэаемы ў шпітэнскай дзейнасці СЕРАБРАНСКІ Якаў Ісакавіч. Следствам на справе ўстаноўлена, што СЕРАБРАНСКІ, у мінулым актыўны эсэр, двойчы арыштоўваўся органамі АДПУ і пры садзейнічанні раскрытых ворагаў народа пракраўся ў органы савецкай разведкі.

У 1924 г. ў Палесціне быў завербаваны высяленцам ПЛАКОУСКІМ для шпітэнскай дзейнасці на карысць Англіі.

У 1927 г. СЕРАБРАНСКІ па даручэнні англійскай разведкі перакінуў з Палесціны ў СССР групу шпітэнаў-тэрарыстаў у асобе ТУРЖЫНКАВА, ВОЛКАВА, АНАНЬЕВА, ЗАХАРАВА і ЭСКЕ, якіх пасля ў лабараторыі Спецгрупы ГУДБ падрыхтоўваў да дыверсійнай і тэрарыстычнай дзейнасці на тэрыторыі СССР. Праз ТУРЖЫНКАВА СЕРАБРАНСКІ перадаваў англійскай разведцы шпітэнскае звесткі аб палітычным і эканамічным становішчы Савецкага Саюза.

У 1933 г. СЕРАБРАНСКІ быў завербаваны вышэйшым ворагам народа ЯГОДАМ у антысавецкую змоўніцкую арганізацыю, якая існавала ў органах НКВС.

Па заданні ЯГОДЫ СЕРАБРАНСКІ ўсталяваў шпітэнскую сувязь з французскай разведкай, якую інфармаваў аб дзейнасці савецкай разведкі за мяжой, здабываў моцнадзейныя яды для здзяйснення тэрарыстычнага акта над кіраўніком партыі і савецкага ўрада.

У прад’яўленым абвінавачванні вінаватым сябе прызнаў...”. Практычна такое ж абвінавачвальнае заключэнне было прад’яўлена і яго жонцы — П. Серабранскай.

7 ліпеня 1941 года Ваенная калегія Вярхоўнага суда СССР прыгаварыла Я. Серабранскага да вышэйшай меры пакарання з канфіскацыяй маёмасці, а яго жонку — да 10 гадоў лагераў “за недаянненне аб ворагай дзейнасці мужа”.

Але прыгавор, вынесены “Яшу”, не быў прыведзены ў выкананне. Ужо пачалася Вялікая Айчынная вайна, і разведцы катастрафічна не хапала вопытных супрацоўнікаў. У жніўні 1941 года, дзяку-

ючы хадайніцтву П. Судоплатава і ўмяшанню Л. Берыя, Серабранскі рашэннем Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 9 жніўня 1941 года быў амніцыраваны, вызвалены са зняволення са спыненнем крымінальнай справы і зняццем асуджанасці, адноўлены ў органах партыі.

Па іншых дадзеным, у жніўні 1941 года пра яго ўспомінуў Сталін. Неяк ён запытаў у Берыя: “Памятаеш, Лаўрэнціў, таго эсэра, які вадаўся з бандай Куцапава ў Парыжы? Дзе ён зараз?”.

Берыя адразу зразумеў, каго мае на ўвазе “Гаспадар”. Месяцапражываннем было кіраўніком Спецгрупы НКВС Серабранскага была камера смяротнікаў, дзе ён ужо больш за месяц чакаў прывядзення ў выкананне смяротнага прыгавору. І Сталін не мог не ведаць аб гэтым.

З верасня 1941 года Серабранскі становіцца кіраўніком групы ў 2-м адзеле, потым кіраўніком аддзялення, якое займалася вярбоўкай агентуры па глыбінным асяданні ў краінах Заходняй Еўропы і ЗША. У студзені 1942 года яго прызначаюць кіраўніком 3-га аддзялення 4-га Упраўлення НКВС/НКДБ СССР.

3 лістапада 1943 года Якаў Серабранскі знаходзіцца ў рэзерве 4-га Упраўлення НКДБ. У радах гэстага ўпраўлення ён праішоў усю вайну, удзельнічаў у шматлікіх разведвальных аперацыях. У якасці прыкладу можна назваць вярбоўку ўзятага ў палон нямецкага генерала Рэдэра.

Праз шмат гадоў генерал-лейтэнант Павел Судоплатаў прыгадае аб ваенных гадах:

“Разам з Л.Эцінганам, М. Мельнікавым, У.Грыднівым, М.Арловым, У.Драздовым, М.Маклярскім, Я.Серабранскім, Л.Сташко былі кіраўніком арганізацыі баявой працы ў тылу працоўніка ў пачатку вайны, дзейнічалі зладжаным калектывам.

...Пры камплектаванні разведвальна-дыверсійных і аперацыйных груп я стараўся адбіраць тых, хто ўмеў працаваць з агентурай. Тут, вядома, неадзінай была роля вопытных спецыялістаў у нашай справе, прывячы з запasu і вернутых пасля рэпрэсіі, такіх, як М. Ярыкаў, П. Зубаў, Я. Серабранскі, нелегал Ф. Парпараў”.

9 чэрвеня 1945 года Якаву Ісакавічу было прысвоена званне палкоўніка дзяржаўнага апарата.

Калі ў маі 1946 года міністрам дзяржаўнага апарата Абакумаў, Серабранскі быў звольнены на пенсію “па стане здароўя”, хоць ён прасіў звольніць яго ў адстаўку.

У маі 1953 года Серабранскі быў запрошаны П. Судоплатавым на працу ў цэнтральны апарат МУС і неўзабаве стаў аперацыйным работнікам сакрэтнага штаба 1-й катэгорыі 9-га разведвальна-дыверсійнага аддзела.

8 кастрычніка 1953 года Я.Серабранскі быў арыштаваны як удзельнік змоўніцкай дзейнасці Берыя. У снежні 1954 года было адменена рашэнне аб амністыі ад 9 жніўня 1941 года.

Праз 15 гадоў — у 1971 годзе — Юрыі Андрэаў выпадкова даведаўся аб заслугах і трагічным лёсе Якава Серабранскага з падрыхтаванага да друку падручніка аб савецкай разведцы. Толькі тады адзін з самых выдатных разведчыкаў-нелегалаў XX стагоддзя быў пасмяротна рэабілітаваны.

У 1971-м і 1989-м гадах Якаў Ісакавіч быў поўнацю рэабілітаваны, пасмяротна адноўлены ў партыі.

Эмануіл ЮФЕ, доктар гістарычных навук.

Украіна, Вінніца

Памяць сэрца трывожыць...

Як заўсёды, у святыя Перамогі думкамі пераносіўся ў восень 1941 года. Тады мала хто ведаў пра партызанскі рух.

Цёмная-цёмная ноч, ідзе дождж са снегам. Каля трох гадзін ночы маці кажа мне: “Сыноч, чуеш, хто-сьці стукае ў акенца”. Я прыслухаўся і пачуў стук у шыбку. Маці апынулася і пайшла да дзвярэй, вядома ж, пайшоў з ёй і я. Пытаем: “Хто?” У адказ ціха кажучы: “Свае, свае”. Адчыняем дзверы ў сенцах. А мама як ускрыкне: “Барыска! Ты жывы!” Адзін спадарожнік, што ў шынялі быў, сказаў: “Цішэй, цішэй гаварыце і лямпу не запальвайце”. Разам з бацькам, якога немцы арыштавалі ў першы дзень фашысцкага нашэсця, было трое незнаёмых хлопцаў. Усё адзенне і абутак у гразі, мокрае, парванае. А твары зараслі, шапкі абыйкія, у кожнага вінтоўка.

— Лізавета і ты, сыноч, нікому не гаварыце, што мы заходзілі. Я ведаю, што мяне шукаюць, што і вас б’юць, катуюць, дапытваюцца, ці быў я тут. Вы ж ведаеце, што я і ў Першую сусветную з немцамі ваяваў і яны калекам мяне на фронце зрабілі. А цяпер Закраўскі мяне ведаў, і сам у паліцаі падаўся. Пацярпіце, мае родныя. Хутка мы возьмемся за гэтыя гады. Вось наш палітрук Міша Раскаваў і я ходзім на вёсках і збіраем надзейных людзей.

Маці і я не ведалі, што бацька ўцёк з-пад арышту.

— Нас тры месяцы б’юць, дапытваюць па два разы, днём і ноччу, вобсыкі праводзяць. Пазабіралі авечак, свінку, карову і курэй, вымелі і хлеб мятлой, — плачучы, расказвала маці. — Дзякуючы Булаўскаму, Хаткевічам і Мыскіным выжываем. Вось і вам не маю што даць, чым пакарміць.

Бацька ўзяў армяк, двое ботаў, кашулю ніжнюю на змену. Потым прыціснуў нас з маці да грудзей і шэпча: “Божа! Выратуй і памілуй нас!”

І толькі пад світанак заснулі. Але чуюм, што дзверы ў сенцы ламаюць і вокны б’юць.

Не паспелі мы з ложка ўскочыць, як да мяне падляцеў паліцай і за шыю схачіў так, што я ледзь не задыхнуўся. Ды як закрычыць: “Дзе твой бацька?” Спягнуў з пасцелі і кінуў пад лаўку. “Я ж ведаю, што ён тут!” — працягваў паліцай. І палез пад ложка, на печ кінуўся, у шафу заглянуў, адкрыў крышку ў склеп і выстраліў туды.

Два немцы штыкамі ў грудзі і жывот прыціснулі мамку і шгоscopy балбочуць незразумелае...

Нас выратаваў тады мой хросны бацька, выцягнуўшы з агню падпаленай злodeзямі хаты. Ён перавёз нас на востраў, што супраць вёскі Дрыгучы на Заходняй Дзвіне. Ноччу з вострава нас і яшчэ некалькі жанчын з дзецьмі пераправілі да партызан у Расонскі раён. А дарослыя мужчыны і хлопцы засталіся тут у партызанах.

Мая нянавісць да нямецкіх нелюдзяў і сваіх здраднікаў была тады зразумелай. А цяпер не магу паважаць тых фальсіфікатараў, якія гісторыю перапісваюць пад заказ, бо самі не бачылі ўсяго. У мяне і цяпер сэрца гарыць ад успамінаў. Каб пісаць праўду, трэба ўсё перажыць самому.

Уладзімір ДЗЯМЭШКА, інвалід вайны, ветэран працы.

КРЫШТАЛЬНЫ ДАМ

Прайшло амаль дваццаць гадоў з дня Чарнобыльскай катастрофы. У першыя ж дні пасля яе на Беларусь выпала 70 працэнтаў усіх радыёнуклідаў. Самыя прыгожыя месцы на Палесці пацярпелі больш за ўсё. Не, не магу не ўспомніць, як гэта было, хаця, ка-нешне, усяго аб Чарнобылі ніколі не раскажаць... Яго вятры сто разоў аб-агнулі ўвесь зямны шар... Але боль аднаго чалавека і праз столькі гадоў — той жа боль... Аднаго ся-ла... Адной сям'і... Аднаго дзіцячага сэрца...

ДВАЦЦАЦЬ ГАДОЎ НАЗАД ЯК УЧОРА

“...І я ўспомніла, як перажывала, калі ў канцы красавіка восемдзесят шостага года згубілася наша кошка, мая пястуха, — напісала ў сваім школьным сачыненні Дзіяна Балыка з Брагіна, што ў трыццацікіламетровай чарнобыльскай зоне. — А ў маі, калі я сядзела на лаўцы каля дома, нешта белае, абарванае нечакана шмякнулася мне на калені, жаласна мяўкаючы...”

— Дык гэта ж наша кошка Рыжуха! — усклікнула бабуля.

— Але чаму, чаму была вогненная, а стала белая? — спытала я.

— Пасівела яна...”

Пасівела ад радыяцыі...

Іншая кошка грэецца ля печкі Кацярыны Іванаўны Бараш у Хойніках. Днём можна было б прапаліць грубку. Але як, калі радыяцыйны фон скача да трыццаці сямі мікраэрэнтген у гадзіну? Цёплае жоўценькае бярэма дрыў “свеціцца”, папярэджаючы: ваша печка — маленькі рэактар. Няма дзе ўзяць чыстыя ягады, дровы, вецер...

Вясковая Беларусь, чарнобыльская, два разы, а то і тры ў суткі паліць у печах, у сваіх міні-рэактарах, абгравваючы крыштальны дом лёсу. А вось Кацярына Іванаўна і сястра яе гавораць аб шчасці. Маўляў, засталіся жыць у родным краі, а не на чужыне, хоць і перажылі другую паляву пасля Вялікай Айчыннай вайны эвакуацыю — чарнобыльскую. Іх вёсачку Малыя Кажушкі рассялілі ў першыя ж дні трагедыі, так што ўсякі дзень успрымаецца зараз, хочаш таго ці не, як да вайны ці пасля вайны, да Чарнобыля і пасля яго.

Кацярына Іванаўна новы дом далі ў райцэнтры, у Хойніках, побач з Брагінам, новы дом адной...

“Яшчэ нічога не ведаючы, у той момант я адчула, што стаю на абломках свету.

Як жа я не адчула, калі здарылася катастрофа, калі рухнуў свет? — працягвае дзяўчынка, — у лютым 92-га мяне прывезлі з Брагіна ў го-мельскую бальніцу. У палаце нас было чацвёрта. Ва ўсіх адзін і той жа дыягназ: лей-коз...”

“І хацелася мне, як у дзяцінстве, каб здарыўся пуд: і катастрофа, і сівая кошка, і смерць дарагіх і любімых — усё знікла, каб усё было як раней...”

Заўтра мне споўніцца пятнаццаць гадоў. А сёння ўрач чамусьці хмуры, сказаў, што мяне выпісваюць. І мама плакала. Паехалі дадому, у Брагін. Мама сказала, што ў яе сястры нарадзіўся сын, трэба схадзіць, падтрымаць. Я нічога не разумела. Што значыць, “падтрымаць”, калі дзіця — гэта такая радасць, такое шчасце, тым больш, што тая сям’я так доўга чакала першыцца. Яму ўжо паўтара месяца, а мне толькі зараз паведамілі...

Я была ў жаху, убачыўшы яго галаву з амаль адкрытым чэрапам, дзе нешта пульсавала, грукала, жыло... Я выскачыла на вуліцу, пра-бегла па цёмным двары і за вуголом ледзь не страціла прытомнасць.

А ў доме ўсё плакаў хлопчык, які страціў розум яшчэ да таго, як з’явіўся на свет”.

...А Кацярына Іванаўна з Малыя Кажушкі радалася: яна змагла забраць да сябе ў “зону” сястру, і дом у яе зараз на дваіх!... Удзвюх — не адзінокія...

У кожнага з чарнобыльцаў свая доля.

ЦІ КРЫШТАЛЬНЫ ДАМ?

Чысты снег засыпаў нават свежыя каціны сляды вакол новага дома Жанны і Васіля Стасенкаў. Амаль дваццаць гадоў, як яны трапілі сюды, у вёску Сітнікі, што пад Мінскам, пасля эвакуацыі з чарнобыльскай “зоны”. Стары бацькоўскі дом стаяў у мястэчку Пудакоў, якраз на мяжы паміж Хойніцкім і Брагінскім раёнамі, якія найбольш пацярпелі ад катастрофы.

— Адрозніваўся Вялікад-ня (у 86-м. — Аўт.) за мною прыбеглі з праўлення саўгаса “Бальшавік”, — раскажаў Васіль, быццам гэта было ўчора, — трэба дапамагчы вывезці людзей, жывёлу ад радыяцыі. Трэба, дык трэба! Хапалі з хат дзяцей, выпягвалі парасят, грузілі ў таварнякі. Старыя нас “фашыстамі” абзывалі. Ваенныя былі ў рэспіратарах і на БМП, а мы проста так...

— Не спалі ноч... Дзе Васіль? Пад раніцу і нам аб’явілі аб эвакуацыі, — прад-оўжыла Жанна. — Я нічога не паспела забраць. Мяне з двухгадовай Аленкай паса-дзілі ў адзін аўтобус, а На-

ташку і Сашу — у іншы... Іх адправілі ў горад Ліду. А мы трапілі ў санаторый пад Го-мелем. Амаль месяц не ведалі, дзе хто...

Вакол рабілася нешта жудаснае.

Жанна сядзела за сталом ціха і пакорна:

— Я і зараз яшчэ ба-юся... — прызналася яна...

Нікуды не знік чарнобыльскі страх. Хоць і здарыла-ся катастрофа шмат гадоў таму, хоць і папрывыкалі да ўсяго.

Абследаванні... Кропельніцы, таблеткі, уколы... Наташка ляжала дзесяці разоў у спецыяльнай, у Аксакі-шчыне, у рэанімацыйным цэнтры, дзе назіраюць і ле-чаць чарнобыльскіх дзяцей. Тут добра ведаюць усю іх ташку.

— Пайшла б па свеце, каб не добрыя людзі... — пры-знаўся Васіль.

Тут, у Сітніках, яны атрымалі вялікі прасторны чатырохпакатковы дом, які пры дапамозе саўгаса “Белая Русь” даўно нядорога выку-пілі. Кампенсацыя за баць-коўскі дом палажылі на кніжку.

Але здарыўся інфляцый-ны абвал — на сваё чарнобыльскае “багацце” змаглі ку-піць дзесяць шубку, куртку і спартыўны касцюм...

Там, у “зоне”, у Хойніках, засталася сястра Жанны, па-мерла нестарая маці Васіля, а следам за ёй і даволі малады брат. Чарнобыль парухнуў у беларускай вёсцы самае каш-тоўнае для сялянства: асед-ласць, раўнавагу і стабіль-насць жыцця. Практычна ўвесь народ (акрамя апрамя-нення і радыёнуклідаў) атры-маў у адно імгненне небывалы стрэс, які і зараз яшчэ недаацэньваецца мед-ыкамі. Нервы... Як іх лячыць, калі толькі дзяцей у Беларусі пацярпела каля паўмільёна?

У райцэнтры каля двух

тысяч сем’яў — бежанцаў ад радыяцыі. Адрозніваўся па-цярыпелымі два новыя шмат-кватэрныя дамы. Дазволілі прапісаць чарнобыльцаў на любую плошчу. Выраслі следам ужо праблему не па-планавым для іх будаўніц-тва, а па сваятстве — паця-рыпелыя патрабавалі будаваць бліжэй дамы побач. І, каб су-пакоіць людзей, ішлі і на гэта... Ёсць ужо ў Беларусі но-вы раён — Дрыбінскі, чарно-быльскі. У кожнай вобласці пабудавана шмат чарнобыльскіх вуліц.

Да гэтай пары ўсе санато-рыі рэспублікі прымаюць на аздараўленне перш за ўсё-тых, хто пацярыў ад ката-строфы. А як жа інакш?

Але вось акрэслілася но-вая з’ява: з’явіліся бежанцы ў чарнобыльскім краі Бе-ларусі з “гарачых” кропак. Так, у Хойніках і Брагіне, у вёсках шмат засталася па-кінутых хат — і бежанцы з Чачні, Грузіі, Абхазіі займа-юць іх, раз ужо прыехалі, бо таксама пацярыліся...

Прынята і дзейнічае на-цыянальная праграма лікві-дацыі наступстваў аварыі. Але ёсць жа ў рэспубліцы дом, дзе жывуць, страшна прамовіць, мутанты, дзеці, якія нарадзіліся з самымі рознымі генетычнымі адхі-леннямі. І сёння ёсць ужо ся-род іх паўналетнія... Іх ня-ньчыць на руках, быццам та-го немаўля, з ліста Святаваны з Брагіна, усё грамадства.

Мароз яшчэ на двары... Сыпле снег. Умываецца ка-цяня на ганку. Вось і ўсмен-ка! Дваццаць гадоў прайшло пасля ўсіх страхав... Пара адвыкаць нават кошцы...

ШТО ДАЛЕЙ?

— Мы правялі канфе-рэнцыю: “Уплыў Чарнобыля на духоўнасць”, — раскажаў мне ў Гомелі Валерыя Сця-панавіч Сяліцкі, старшыня таварыства імя Свяціцеля Кірылы Тураўскага. — Я, на-прыклад, лічу, што чалавец-тва ўступіла ў перыяд пер-

манентных катастроф. Чар-нобыльскае светаадчуванне з’явілася. Гэта калі ўсе спа-чуваюць усім. Ёсць дзве на-грузкі на зямны шар: рэсур-сная і бясперная. Шмат пі-шуць аб медыцынскіх пра-блемах, аб эканамічных, а-духоўны бок таксама рэаль-насць!

Ідуць незваротныя працэ-сы. Але ёсць яшчэ і трэцяя на-грузка, нават больш глабаль-ная — не ад колькасці людзей на зямлі, а ад іх думак і па-чуццяў, ладу жыцця... Лю-дзей спалываюць гнеў, за-йдрасць, прагнасць, жор-сткасць. Вось дзе крах чала-вецтва. Таму мы, чарнобыль-цы, і глядзім на Чарнобыль, як на духоўнае ачышчэнне. Магчыма, камусьці гэта здас-ца дзіўным, ну і няхай зда-ецца, бо гэта мы жывём пад радыяцыйнай. Так, чалавек паві-нен стаць мацнейшым за яе. Калі дадзена такое выпраба-ванне, значыць, зможам вы-трымаць. Усё, што здараецца, трэба спярша прыняць як да-насць, але і не сядзець склаў-шы рук... Бо ідзе глабальнае ачышчэнне чалавечых душ і сэрцаў, і Чарнобыль таксама нагадвае нам аб гэтым. Ці не аб тым пакуты Чачні, Новага Арлеана (ЗША)... Кожны дзень здараецца гора дзе-небудзь на Зямлі. Што робіць чалавек? Здрыгануўшыся, перліць і дапамагае спачуван-нем. Дык запалім аб кожным загінуўшым ад Чарнобыля сваю свечку...

Памятаю, праязджала ў Брагінскім раёне паўз шлаг-баум. Пост... далей — “зо-на”... Не прапускаюць, зда-ецца, нікога на “гой” бок. Але як не пусціць, калі і за-шлагбаумам таксама жывуць людзі. Самасёлы, так іх зараз называюць, а нехта і не з’язджаў у эвакуацыю... Жыць! І не проста выжыць, паўнакроўна жыць і верыць, што можаць стаць мацней-шым за радыяцыю. Тут свая праўда: не чужыя, дапама-гай, радзіма! Сапраўды, пра-йшоў час, і паступова пры-зналі права і за самасёламі на свой выбар. Праводзяць ужо сюды тэлефоны, дапа-магаюць ачышчаць прад-прыроду, адкрываюць бальніцы і школы... Прыязджалі ў гэтыя мясціны японцы, замералі фон і паехалі. Але сустрэлі сярод самасёлаў людзей, да- якіх радыяцыя не прыставала. Адзін з іх — вясковы на-стаўнік нямецкай мовы па-прозвішчу Набокаў — здзівіў замежнікаў больш за ўсіх: пліў малако, еў усё, што да-вала прырода ў сваёй вёсцы Барталамееўка, дзе і зараз вя-лікая радыяцыя, хадзіў баса-ножам... Але сам быў чыстым! Што ж, гэта — звышчалавекі, якія забліліся на Чарнобыль, не зачэпіліся за яго “зло” сва-ім зямным “я”, не спалохалі-ся... Але гэта рэдкія людзі. Веруючыя абсалютна!

— А маё пачуццё рады-яцыі — гэта знак небяспекі, — настойвае даўні мой ся-бар Васіль Барысавіч Неспя-

рэнка, дырэктар Інстытута радыяцыйнай бяспекі, пра-фесар, які па абавязку служ-бы адзін з першых даведаўся аб Чарнобылі. Ён працуе і за-раз у забруджаных вёсках Беларусі разам са сваімі су-працоўнікамі, навучае на-стаўнікаў, вясковых медыяс-цёр, як ачысціць забруджа-ныя прадукты: мяса, бульбу, ягады і грыбы, малако...

Чаму ж мудры вучоны, які першым на тэрыторыі былога Саюза пабудавуў чар-нобыльскія карты, укараняе свае працоўнікі і рэкамен-дацыі праз школы? Вельмі проста: давярае дзецям! Яны хутчэй за ўсё зробіць дома як трэба, раскажуць бацьку і маці, бабулям. Усё гэта так проста: вымачы мяса ў салё-най вадзе колькі трэба — ужо чыстае! І для малака до-ма трэба ўсім мець сепара-тар, хоць бы адзін на некаль-кі хат. Памятаць, што сыро-ватку потым даваць жывёлі-не нельга, трэба абараняць і скаціну. Рыбу з рэчкі такса-ма трэба вымачыць у салё-най вадзе да трох разоў, калі закралася радыяцыя. А вы-мяраць любыя прадукты можна спецыяльным прыбо-рам, які робіць у інстытуце Несцяярэнкі, дастаўляюць іх у райцэнтры і ў вёскі. А моц-на забруджаныя грыбы лепш выкінуць... Якое ж трэба цярыненне, каб штодзённа ра-біць гэта — проста жыць!

Сустрэкаюся з Васілём Ба-рысавічам часта, і заўсёды ў яго рабоце ёсць нешта новае. Нядаўна прафесар вярнуўся з Францыі, быў і ў Германіі, а гэта значыць, што хутка, вель-мі хутка беларускія дзеці з чарнобыльскіх раёнаў па-едуць на аздараўленне ў роз-ныя краіны. Увесь свет прак-тычна адгукнуўся на наш Чарнобыль. У клініках аперы-руюць урачы з розных краін. Але Васіль Барысавіч глядзіць далей: едзе група дзяцей па яго дамоўленасці ў Італію ці Галандыю — з інстытута ко-жнаму даюць “Вітапект” — па-рашок-сарбент, які дапамагае вывядзіць радыёнукліды. У адным парашку спрашавана чатыры кілаграмы яблык. Яблык і за тыдзень столькі не з’ясі, а парашок раствараецца ў цёплай вадзе, нават у ёгур-це... Толькі не лянься — пры-май па тры разы ў дзень на працягу трох тыдняў.

Да шасцідзесяці працэ-нтаў радыёнуклідаў вывядзі-ца пры правільным харча-ванні чыстымі прадуктамі...

Усяго за тры тыдні? Здзі-віцца жыхар чарнобыльска-га хутара, які нічога не ведае пра Несцяярэнку, да якога прафесар яшчэ не даехаў... Так. Дарэчы, у інстытуце да Несцяярэнкі можа з’явіцца лю-бы чалавек, даведацца, ці ёсць у арганізме радыёнуклі-ды, і атрымаць сарбент усюго за шэсць тысяч беларускіх рублёў. Для дзяцей “Віта-пект” шчодры прафесар ад-дае задарма.

Вольга ЯГОРОВА.
Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

С К А Р А Б Л О В А Н С К А

Народны календар

"Ліпень косіць і жне, доўга спаць не дае"

Назва месяца паходзіць ад дрэва "ліпа", якое ў гэтую пару якраз цвіце.

3 ліпеня — свята пераплятнікаў і навалніц. Лічылася, што ў гэты дзень абавязкова бывае навалніца.

6 ліпеня — Купалле, старажытнае свята ў гонар летняга сонцастання, свята сонца і агню, божышчаў урадлівасці і росквіту зямлі. Збор лекавых зёлак, спальванне ўсякай старызны ў агні, ачышчэнне скокамі праз агонь і купальскія кветкі, дзявочыя варожбы, песні, гульні і карагоды ўсю ноч, сумеснае спажыванне абрадавых страў жыхарамі адной вёскі або дзвюх суседніх — усё гэта, авяянае старажытнымі легендамі і чарамі летняй ночы з разнастайнымі рэгіянальнымі абрадамі накішталт спальвання пудзіла ведзьмы або бараны, купальскага карнавалу або абыходу палёў з купальскім агнём, склала нашу нацыянальную адметнасць, што перадавалася з пакалення ў пакаленне шмат стагоддзяў.

7 ліпеня — Іван Купала, працяг купальскага свята.

12 ліпеня — Пятро, старадаўняе земляробчае свята, з якога, лічыцца, лета ідзе на спад: "Прышоў Пятрок — апаў лісток".

14-га — Кузьма і Дзям'ян, свята кавалёў, а **17-га** — свята Андрэя, аднаго з апекуноў земляробства.

28 ліпеня — Серпавіца, пятніца перад Ільёй, дзень забурывання сярпоў. Час падрыхтоўкі да жніва.

Паводле "Народнага календара" Алеся ЛОЗКІ.

"Мая "Берагіня"... Захоўваеш талент, Захоўваеш мудрасць людскую і плён. Жыві, "Берагіня", і вечно будзь слаўна! — Табе шчыры "дзякуі" і нізкі паклон!"
Алена Ліхашапка.

Фестываль "Берагіня", заснавальнікамі якога з'яўляюцца міністэрствы культуры і адукацыі Беларусі, Гомельскі абласны і Актябрскі выканаўчы камітэты, а таксама грамадскае аб'яднанне "Беларускі фонд культуры", ставіць задачу выяўлення і вяртання ў працы выхаваўча-адукацыйнай работы аўтэнтычны фальклор для стымулявання і падтрымкі дзіцячай і маладзёжнай фальклорнай творчасці. Адметнай рысай фестывалю стала практыка далучэння дзяцей і моладзі да аўтэнтчнага фальклору шляхам вуснага яго пераймання, стварэння ўмоў для ўсебаковага развіцця падрастаючага пакалення на традыцыйных і вопісчых дзядоў і бацькоў. Фестываль "Берагіня" стаў адлюстраваннем усіх намаганняў у гэтым напрамку. Так, на Гомельшчыне з яе традыцыямі культуры Палесся вялікую ўвагу надалі фальклорна-харэаграфічнаму руху. У абласным конкурсе народных побытавых танцаў мінулага года бралі ўдзел 134 пары з 17 раёнаў вобласці. Хараста побытавых танцаў дапаўнялі народныя касцюмы, створаныя на падставе вывучэння аўтэнтчных строяў кожнага з рэгіёнаў вобласці.

На Берасцейшчыне нядаўна завяршыўся абласны фальклорны фестываль "Радавод", падчас якога Дзяржаўны абласны цэнтр маладзёжнай творчасці сумесна з Беларускай асацыяцыяй клубаў ЮНЕСКА ў рамках праекта "Традыцыі продкаў" вывучалі народную спадчыну. Фальклорныя калектывы ажыццявілі шэраг экспедыцый з мэтай вывучэння розных відаў фальклорнага мастацтва. У раёнах адбыліся свята народнага мастацтва, конкурсы народных побытавых танцаў, выставы дэкаратыўна-побытавага мастацтва. Адпаведныя свята, фестывалі фальклору прайшлі таксама на Пастаўшчыне, Любаншчыне, Рудзельшчыне і ў іншых рэгіёнах Беларусі. І ў гэтым — прыемная адметнасць нашага часу.

Але ж вернемся на сцэнічныя пляцоўкі гарадскога пасёлка Актябрскага. Сцэна ў Гарадскім парку

ў атачэнні магутных каштанаў, векавых дубоў і клёнаў стала галоўным месцам творчага спаборніцтва калектываў. А іх з'ехалася ў Актябрскі нямала — чатыры маладзёжныя і адзінаццаць дзіцячых фальклорных ансамбляў. Умовамі фестывалю прадугледжваўся ўдзел кожнага калектыву ў розных намінацыях. Гэта харэаграфічнае і музычнае мастацтва, канцэртная праграма і дэкаратыўна-побытавае мастацтва. Так што ўдзельнікі фестывалю павінны былі не толькі добра спяваць і танцаваць, але ж і прадэманстраваць сваё ўменне вышываць ці выразаць выцінанкі, плесці паясы ці займацца саломалляцтвам і іншымі справамі. Ды і кожная з намінацый складалася з шэрагу конкурсаў: конкурс танцавальных пар, народныя спевы, інструментальная музыка, конкурс салістаў. Дарэчы, конкурс салістаў — выканаўцаў твораў народнай спадчыны — праводзіўся на фестывалі "Берагіня" ўпершыню. Кожны саліст павінен быў выканаць абрадавую і пазаабрадавую песню, прадэманстраваць музычныя здольнасці ў намінацыі "Найгрыш", прачытаць легенду, паданне, казку ці скорагаворку, пераняты ад сваіх родзічаў ці аднавяскоўцаў. І, вядома, паказаць свае здольнасці ў дэкаратыўна-побытавым мастацтве.

Нялёгкаю справу ацэнкі творчасці калектываў узяў на сябе экспертны савет, які ўзначаліла Тамара Варфаламеева — старшы навуковы супрацоўнік Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. А мне, як шэрагаму гледачу, было вельмі цяжка аддаць перавагу таму ці іншаму калектыву, таму што кожны дэманстраваў сваю адметнасць,

мілагучнасць і аўтэнтчнасць, харастава строяў. Цікавай была праграма ўзорнага калектыву фальклорнага мастацтва школы №2 горада Століна "Палескія плясуні" — калектыву, вядомага не толькі ў Беларусі, але і за яе межамі. А вось на "Берагіню" ён прыехаў упершыню і выступіў паспяхова. Узорны фальклорны ансамбль "Цярэшкавы шчодрыкі" з Актябрскага раёна нават сваю назву абраў згодна з паданнем пра вялікую сям'ю Цярэшкі, у якой шмат выдатных танцораў, спевакоў і музыкаў, што бавілі аднавяскоўцаў на калядныя свята. Гэты вобраз калектыву захоўвае і ў сваёй творчасці, паказаўшы Юраўскі карагод і "Кадырыло качайбалочкую (па назве вёскі). Немагчыма ў газетным артыкуле пераказаць усе свае ўражанні і ацаніць выступленні ўсіх калектываў, але яшчэ пра адзін проста неабходна сказаць, бо ён вылучаўся сваёй творчай адметнасцю амаль ва ўсіх намінацыях. Гаворка ідзе пра дзіцячы фальклорны калектыв Магдалінскага сельскага Дома культуры Кобрынска-

га раёна "Магдалінка". Уся праграма выступлення калектыву была пабудавана па выніках даследавання духоўнай спадчыны свайго краю. Адчувалася гэта і ў выступленні танцавальных пар, і ў канцэртнай праграме, і ў песнях і найгрышах салісткі Настасі Каўшук. Усё пералічанае разам з цудоўнай выставай дэкаратыўна-побытавага мастацтва прынесла калектыву галоўную ўзнагароду фестывалю — Гран-пры.

Адным з самых напружаных і відовішчых быў турнір танцавальных пар. Кожны калектыву выставіў на спаборніцтва сваіх лепшых танцораў. Раз за разам на сцэну выходзілі ўдзельнікі турніру, каб выканаць прадугледжаныя ўмовамі спаборніцтва танцы: "Лявоніху" ці "Мікіту", "Кракавяк" ці "Какетку", "Польку імправізаваную" ці "Каханачку". Эксперты ацэньвалі ўсё: адпаведнасць мясцоваму танцавальнаму стылю, тэхніку і музычнасць выканання, неспрэчнасць і выразнасць самавыяўлення і нават танцавальны этыкет і культуру нашэння касцюма. А для калег танцораў і гледачоў гэта былі хвіліны перажывання, радасці і засмучэння. Былі, безумоўна, свае, выкліканыя эмоцыямі ацэнкі. З кругавароту танца паступова вызначыліся лепшыя танцавальныя пары, а эксперты назвалі лепшую з лепшых: Яўгенія Папека і Уладзімір Лутчанка з "Цярэшкавых шчодрыкаў". Дарэчы, Яўгенія Папека паспяхова дэбютавала і ў конкурсе салістаў.

Як заўсёды, на "Берагіню" прыехалі госці, якія не бяруць удзел у конкурсах, але ствараюць атмасферу аднасці нацыянальных культур розных краін. Украіну прадстаўляў фальклорны калектыв "Народная крыніца" Нежынскага вучылішча культуры Чарнігаўскай

— Заканчэнне на 8-й стар.

Абярэг традыцый

Абярэг традыцый

— Пачатак на 7-й стар. —
вобласці. Мілагучнымі латышскімі народнымі песнямі парадаваў слухачоў ансамбль Рыжскага Дома школьнікаў “Куокле”. Гучалі мелодыі латвійскай дуды і латвійскіх гусляў — куоклес. Усеагульную сімпатую заваяваў ансамбль песні і танца “Клекацікі” з Бельскага павета Падляскага ваяводства Польшчы. Польшкія госці былі ў захапленні ад “Берагіні”, ад цёплага прыёму і шчырых апладысмантаў. “Блізкасць нацыянальных культур Беларусі і Польшчы, — сказаў мастацкі кіраўнік “Клекацікаў” Марк Скамароўскі, — гарантыя добрасуседства паміж нашымі краінамі”.

Яшчэ адзін госць фестывалю — фальклорны ансамбль “Кроса” Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтва. Яго ўдзельнікі вывучаюць фальклор, як кажуць, з “голасу”, вусным шляхам, каб мець магчымасць перадаць усе нюансы непасрэдна ад народных выканаўцаў. У іх праграме таксама абрадавыя, карагодныя, лірычныя песні з запісаў вядомых фалькларыстаў Т. Варфаламеевай, М. Козенкі, Г. Таўлай і іншых.

Нельга абмінуць увагай і ўзорны фальклорны ансамбль “Рудабельскія зорачкі” — уладальніка Гран-пры мінулага фестывалю “Берагіня”, які разам з народным ансамблем танца “Весніца” з Акцябрскага выконваў ролю гаспадара свята, абодва ўносілі свой уклад у канцэртную праграму фестывалю.

Значэнне “Берагіні” ў выхаванні падрастаючага пакалення срод-

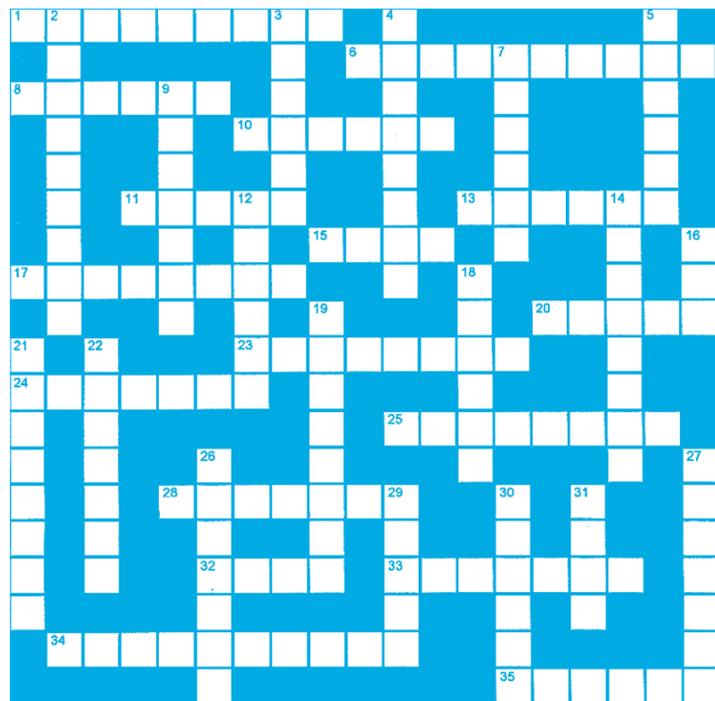
райвыканкама Іван Паршута выказаў меркаванне, што міністэрства культуры і адукацыі не да канца адчуваюць, якое выхаваўчае значэнне мае фестываль, і заклікаў гэтыя дзяржаўныя структуры да больш цеснага супрацоўніцтва. Слушныя заўвагі выказалі мастацкі кіраўнік “Берагіні” Мікалай Козенка і кандыдат мастацтвазнаўства Вольга Лабачэўская. Установы адукацыі маглі б арганізаваць прыезд школьнікаў на канцэрты, арганізаваць палатачны гарадок для гасцей і аматараў фальклору. Зусім не працуюць у гэтым напрамку і турыстычныя арганізацыі. Губляецца магчымасць паказаць беларускім і замежным турыстам цікавае, маляўнічае відовішча. Загадчык лабараторыі традыцыйнага мастацтва Беларускага дзяржаўнага інстытута праблем культуры Алена Боганева адзначыла, што фестываль “Берагіня” ўвесь час знаходзіцца ў стане развіцця, прапануючы новыя намінацыі, раскрываючы новыя аспекты народнай творчасці. Так, конкурс народнай прозы ў гэтым годзе стаў сапраўдным адкрыццём новых крыніц самага дэмакратычнага віду народнай творчасці. Яго трапныя назіранні, гумар, жыццёвыя разважанні разам з легендамі і паданнямі перадаюцца з вуснаў у вусны, з пакалення ў пакаленне і таму неўміручыя.

IV фестываль “Берагіня” адышоў у гісторыю, каб праз два гады адрадіцца ў чарговы раз. І ён выканаў асноўную задачу — задачу абярэга традыцыйнага народнага мастацтва.

IV фестываль “Берагіня” адышоў у гісторыю, каб праз два гады адрадіцца ў чарговы раз. І ён выканаў асноўную задачу — задачу абярэга традыцыйнага народнага мастацтва.

НА ЗДЫМКАХ: фінал фестывалю “Берагіня”; эмблема; вясельны каравай гурта “Магдалінка”; шэсце ў Акцябрскім; фіналісты конкурсу танцавальных пар Настасся ЧЫКАВА і Дзяніс ШАРАЕЎ з Лельчыцкага раёна. **Фота аўтара.**

Крыжаванка ад Любові Іонавай

Перакладзіце на беларускую мову

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ:

1. Подарок. 6. Понедельник. 8. Певец. 10. Стадо. 11. Моряк. 13. Нищий. 15. Отметка. 17. Направление. 20. Свекла. 23. Среда. 24. След. 25. Промежуток. 28. Поместье. 32. Юноша. 33. Ромашка. 34. Итог. 35. Остов.

ПА ВЕРТЫКАЛІ:

2. Отдых. 3. Обувь. 4. Побег. 5. Гончая. 7. Чудак. 9. Остаток. 12. Подберезовик. 14. Баранка. 16. Тюк. 18. Упадок. 19. Лепесток. 21. Подметка. 22. Лоскут. 26. Рисунок. 27. Случай. 29. Пробка. 30. Средство. 31. Вкус.

Майстэрня

Саломалляценне. Урок V

Сувенір “Падвеска з зорачкай”

На гэтым уроку вы даведзецеся, якія дэкаратыўныя элементы можна яшчэ вырабіць з саламянай стужкі. На малюнку 1 вы бачыце невялікі вытанчаны сувенір у выглядзе падвескі. Ён складаецца з трох элементаў, нанізаных на тасьму. Ніжні элемент — “трохгранная пацёрка” — вам знаёмы, наступныя за ім два элементы — “квадрат” і “зорачка” — з’яўляюцца новымі. Гэтыя элементы ў Беларусі з’явіліся ўпершыню параўнальна нядаўна, у канцы 80-х — пачатку 90-х гадоў мінулага стагоддзя. Прышлі яны з папяровай пластыкі, а ўпершыню з саломкі іх пачала рабіць беларуская мастачка Ніна Кузняцова.

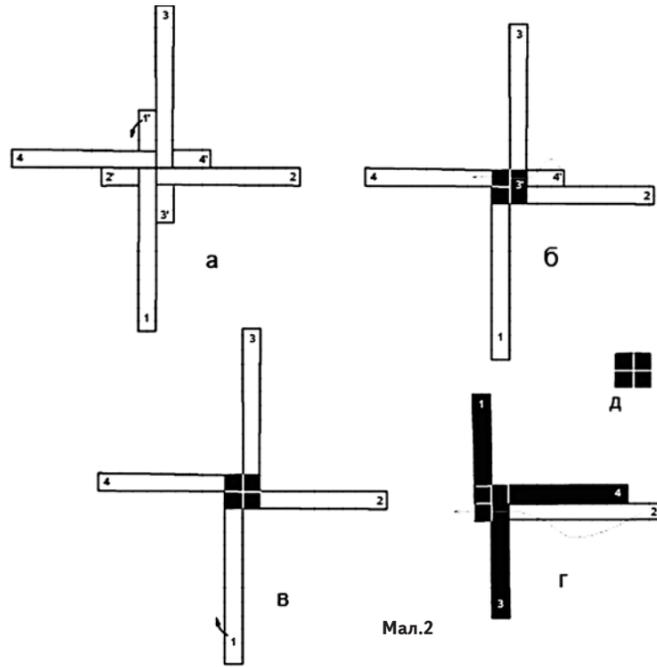
На гэтым уроку я прапаную вам пазнаёміцца з выкананнем “квад-

Мал.1

прыціскала канец папярэдняй. Усе месцы загібаў прагладжвайце пальцамі, каб іх было відаць на стужцы. Апошнюю стужку 4’ трэба працягнуць пад стужкай 1’ “у замок” (мал. 2б). У выніку такога перапляцення канцы саламяных стужак будуць добра замацаваныя.

У сярэдзіне перапляцення атрымаўся квадрат, грані якога створаны правымі бакамі чатырох саламяных стужак (мал. 2в). Грань вялікага квадрата складаецца з чатырох маленькіх квадрацікаў з розным накірункам саламяных валокнаў. На святле кожны маленькі квадрацік будзе мець сваё адценне, а разам яны будуць надаваць усяму квадрату прыгожы дэкаратыўны мігальны эффект.

Мал.2

раціка”, на наступным — “зорачкі”, а затым мы разгледзім паслядоўнасць вырабу сувеніра.

Квадрацік з чатырох саламяных стужак. Падрыхтуйце чатыры вільготныя саламяныя трубочкі з сярэдняй часткі сцябла (другое калена) аднолькавага дыяметра і даўжыні 10-12 сантыметраў кожная. З трубочак зрабіце саламяныя стужкі — яны павінны мець аднолькавую шырыню і заставацца вільготнымі на працягу ўсёй працы.

Раскладзіце на паверхні стала стужкі левым бокам уверх, правым — да паверхні стала. Стужкі перапляціце, як гэта паказана на малюнку 2а. Звярніце ўвагу на некаторыя асаблівасці становішча пераплеценых стужак:

— кароткія канцы стужак 1’, 2’, 3’, 4’, павінны выступаць з-пад доўгіх канцоў;

— даўжыня кароткіх канцоў, якія выступаюць, павінна быць роўнай падвойнай шырыні саламянай стужкі;

— пры руху па крузе кароткія канцы стужак чаргуюцца з доўгімі канцамі.

Далей варта замацаваць кожную з двух граней вялікага квадрата дубліруючымі пластамі стужак. Працу можна ўжо ўзяць у рукі, усе стужкі замацаваны і не распадуцца. Стужкі 1, 2, 3, 4 звернуты да вас левымі бакамі (мал. 2в).

Закладзіце стужку 1 зверху пераплеценага квадрата. Далей загніце стужку 4, затым 3 і 2. Стужку 2 трэба замацаваць “у замок”, працягнуць яе пад стужкай 1 (мал. 2г). Месцы перагібаў стужак на баках квадрата прагладзьце пальцамі. Ваш квадрацік набуде амаль скончаны выгляд. Засталося абрэзаць выступаючыя канцы стужак уздоўж бакоў квадрата (мал. 2д).

Можна да таго, як абрэзаць стужкі, яшчэ раз паўтарыць перапляценне з супрацьлеглага боку квадрата. Па сваім жаданні вы можаце зрабіць колькасць пластоў на кожнай грані ад двух да чатырох. Пры павелічэнні колькасці пластоў квадрат будзе выглядаць больш аб’ёмным.

Выкарыстоўваючы стужкі рознай шырыні, вы можаце вырабляць квадрацікі розных памераў. Можна выканаць каларовыя квадраты, калі ў перапляценне ўключаць стужкі розных колераў.

На наступным уроку мы разгледзім, як выконваецца саламяная васьміканцовая зорачка.

Таццяна РЭПІНА.

Мы, народ Беларусі!

**НАЦИОНАЛЬНЫ
ОТВЕТ
Спецвыпуск
№4**

На территории нашей республики проживает более 140 национальностей, и все они, как записано в Конституции страны, — единый народ Республики Беларусь. Это еще раз засвидетельствовал VI Всебелорусский фестиваль национальных культур, который прошел 2–4 июня 2006 года в Гродно. В нем приняли участие около 800 самых талантливых представителей 25 национальностей — граждан Беларуси.

ПРЕДЧУВСТВИЕ ПРАЗДНИКА

По традиции участников и гостей встречали на границе города Гродно. Молодые люди в национальных белорусских костюмах танцами и пением сопровождали вручение хлеба-соли представителям делегаций, которых везли из Минска семь автобусов. Тщательно продуманный график прибытия, расселения и включения в фестивальную жизнь сработывал практически без сбоев. Все знали, что им делать и где быть в данную минуту. Руководителей национальных делегаций пригласили на пресс-конференцию, посвященную открытию фестиваля, где после ответов на самый широкий диапазон вопросов — от перспектив фестиваля до конкретных подробностей ближайших дней — Леонид Гуляко, председатель Комитета по делам религий и национальностей при Совете Министров Республики Беларусь, заместитель председателя оргкомитета фестиваля вручил дипломы и призы журналистам Гродненщины за удачное освещение межнациональных отношений.

ОТКРЫТИЕ ФЕСТИВАЛЯ

А тем временем центр Гродно преобразился, запестрел разнообразными узорами национальных костюмов. В семнадцать часов началось красочное зрелище — театрализованное шествие участников: впереди шли барабанщицы, а за ними представители всех национальных объединений. Все расположились на площади, где и состоялась церемония открытия фестиваля. Знамя фестиваля вынесли шесть героев Гродненщины. Когда оно было торжественно поднято, в небо взлетели два огромных воздушных шара. Так начался незабываемый праздник, который, без преувеличения, не оставил в Гродно ни одного равнодушного человека. Слава о фестивале давно перелетела границы Беларуси. Свидетельство тому — многочисленные зарубежные гости. Делегация

Северо-Западного округа Москвы, например, прилетела charterным рейсом. Сорок пять гостей приехало из Польши, среди которых председатель Главного правления Белорусско-общественно-культурного объединения Ян Сьчевский, секретарь Валентина Ласкевич. На фестиваль также прибыли делегации из городов-побратимов — немецкого города Миндена, французского Лиможа, литовского Друскининкай.

В традиционном сценарии праздника одним из волнующих моментов стало принятие в союз национальных объединений трех новых членов — международного общественного объединения «Белорусско-палестинская община», международного общественного объединения казахов «Ата-Мекен», а также объединения национальных культур «Карагод», в которое входят представители десяти национальностей из Ганцевичского района Брестской области. А потом представители национальных делегаций преподнесли подарки устройствам фестиваля. Каждый из них как символ нации. И вот кульминация первого дня — концерт-представление творческих делегаций

ональ-ных объединений. До самой ночи по всей округе раздавались неповторимые звуки музыки и пение. Те, кому не удалось найти местечка, часами стояли на площади, не чувствуя усталости. Общее настроение доброжелательности, единения придавало сил, воодушевляло.

А ночью всех поразило феерическое светолазерное водное шоу «Искусство трех стихий: Вода, Огонь, Воздух». Зрелище было грандиозным по масштабу, постановке и спецэффектам. Оно проходило на берегу Немана. Был запущен воздушный шар, на котором работал гимнаст. На реке, на барже, развернулось действие спектакля на тему борьбы Добра и Зла. Рядом плыли плоты, на которых были зажжены костры, и все это в сочетании с лазерными лучами, отражением в водной глади создавало удивительные композиции. Когда далеко за полночь автобусы развозили гостей, улицы по-прежнему были наполнены гродненцами. Они охотно вступали в разговор, делились своими впечатлениями.

чатлениями:

Людмила Хмелькова, учительница: «Год после проведения этого фестиваля живу воспоминаниями, второй — ожиданием предстоящего чуда.»

Валентина Поплавская: «Фестиваль национальных культур — это праздник, с которым не хочется прощаться. Он показывает, что Беларусь дает возможность на своей территории развивать культуры проживающим здесь национальным сообществам. В Гродно можно увидеть все многообразие культур за несколько дней этого потрясающего праздника.»

Екатерина и Дмитрий, студенты: «Нас поразило светолазерное шоу. Мы такого никогда не видели. Это было потрясающе.»

Виктор Петрович, пенсионер: — Я приехал из Баранович, чтобы показать своей десятилетней внучке Ксении этот праздник. Я хочу, чтобы она знала, что на территории Беларуси живет много национальностей, чтобы она имела представление об их культуре, обрядах, обычаях. А вообще — это замечательный праздник, который — Заканчэне на 10-й стар.

Мы, народ Беларуси!

Пачатак на 9-й стар.

помогает осознать, что мы все живем в мире и согласии, трудимся на благо процветания Беларуси.

ПОДВОРЬЯ

Чтобы «окунуться с головой» в этот чудо-праздник, необходимо посетить подворья. И во второй день фестиваля уже не национальные объединения шествовали по городу, а гродненцы и гости фестиваля шли от подворья к подворью, чтобы увидеть и запечатлеть в памяти незабываемые мгновения.

На подворье азербайджанцев на импровизированных стенах висели богатые ковры, дымилась мангалы, исполнялся танец живота.

На армянское подворье зывал ансамбль «Эрэбуни», который просто зажилал горожан.

Ольга Штокман, председатель общественного объединения немецкой культуры «Мосты», встречала гостей у арки своего подворья, держа в руках красивый пирог. И пока небольшой песенный коллектив «Pusteblyuten» («Одуванчики») пел немецкие песни, О.Штокман по немецкой традиции угощала гостей пивом. А напротив расположилась община молдаван, где руководитель общины, певунья Антонина Валько, раздавала интервью телевизионщикам.

Широко было представлено объединение украинцев. Творческие коллективы приехали из Минска, Бреста, Кастровичского сельского клуба Слонимского района, Дятловского городского Дома культуры, Гродно, Полоцка, Кобрина и других уголков Беларуси и на их подворье не смолкали задушевные украинские песни, танцы. Всех желающих угощали борщом, салушками и другими блюдами национальной кухни. А выставка вышивки удивила многих посетителей. Ведь на ней были представлены рушники, вышитые еще прабабками.

Необычно было представлено грузинское подворье, где Элзуджа Маня продемонстрировал уникальную картину, которая создана по его воспоминаниям о своей родине. Хотя Беларусь стала вторым домом, в сердце все равно живет Грузия. И, конечно же, всем знакомо грузинское гостеприимство, и

тут было устроено настоящее застолье с беседами, песнями, тостами. Можно было отведать грузинские блюда: сациви, хачапури, чурчхелу, мчади...

Почти 600 лет живут на белорусской земле татары. На фестивале они устроили незабываемый сабантуй, на котором были не только песни, танцы, но и состязания по перетягиванию каната и другие народные игры.

Национальное подворье поляков разместилось на территории Нового замка. Представляли польскую культуру на фестивале лучшие коллективы из пятнадцати городов республики. Исполнялись польские песни, танцы. Было много улыбок, шуток, смеха.

На литовском подворье была организована выставка грузинского искусства. Исполнялись литовские песни, танцы. Было много улыбок, шуток, смеха.

Очень колоритно представило себя объединение «Шматгалоссе» Костюковского Дома культуры Борисовского района, директором которого является Наталья Тулик. Незаурядная личность, она посвятила себя культурно-просветительской и общественной работе. В «Шматгалоссе» входит четырнадцать национальностей, эта форма объединения — новое явление в жизни национальных сообществ страны. Было много трудностей в создании и налаживании работы, но какое интересное получилось объединение.

Среди самых колоритных и запоминающихся — еврейское подворье. Стоит только послушать фольклорный вокально-хореографический ансамбль «Витебские девочки». «Девчата» ис-

полняли песни, которые пели в еврейских местечках еще их бабушки с таким задором и темпераментом, что только можно было позавидовать, а ведь возраст участников ансамбля от 50 до 80 лет. И как сказал министр культуры Республики Беларусь Владимир Матвейчук, некоторые члены ансамбля поют уже столько лет, что пора им присудить звания. Ансамбль «Инбалим» исполнял песни на иврите, идиш, на английском языке.

Однако, без ложной скромности, наибольшее впечатление оставил белорусский «город мастеров»! Чего здесь только не было! Кузнецы ковали подковы на счастье, мечи, сабли и другие изделия из металла. А какие вещи были представлены из соломки! Это не только традиционные куклы, веера, икрушки, корзинки и многое другое, но также шляпки, зонтики, которые демонстрировали красавицы. Здесь можно было приобрести изделия из бисера, лозы, дерева, различные вышивки, керамику. Парк имени Жилибера был отдан для демонстрации всех видов изделий народных мастеров. От палатки к палатке толпами ходили гродненцы и гости города, любовались и покупали неповторимые изделия белорусских мастеров.

В рамках фестиваля впервые состоялся показ видеороликов национальных объединений. Прошел также гала-концерт национальных объединений областей Беларуси, концерт молодых эстрадных исполнителей национальных объединений, детский праздник, состоялся поэтический вечер, на котором были прочитаны стихи на 25 языках жителей нашей страны. На фестивале дал концерт эстрадный оркестр Беларуси под управлением Михаила Финберга, прошел чудесный Гродненский бал (торжественный прием гостей и представителей делегаций).

ЧЕСТВОВАНИЕ ЛАУРЕАТОВ

И вот наступил третий, завершающий день. В Гродненском областном драматическом театре состоялось награждение лауреатов VI Всебелорусского фестиваля национальных культур дипломами и памятными призами. Награждение проводилось в нескольких номинациях. Среди вокальных

ансамблей отмечены «Ледовая крепость», «Эрэбуни», «Лейсан», «Линялис», «Тэрнэ Бэриша», «Джана Рома», хор имени А.Никитиной, которому также вручен и диплом ЮНЕСКО, и многие другие. В этой номинации лауреатам дипломы вручал министр культуры Республики Беларусь Владимир Матвейчук, который сказал: «Фестиваль обречен на успех и победу. Фестиваль нужен, фестиваль будет развиваться!».

Среди хореографических ансамблей лауреатами стали «Кымгансан», «Степяночка», группа «Плай», «Весна» и многие другие. В этой номинации дипломы вручала начальник управления культуры Гродненского облисполкома Людмила Кадевич, которая много сделала для успешного проведения фестиваля.

Соллистам-вокалистам — Валерию Аванисяну, Хизри Асадулаеву, Валентине Кузьменковой и многим другим дипломы вручал заслуженный деятель искусств Республики Беларусь, профессор Белорусского государственного университета культуры и искусств Евгений Реутович.

Главный приз в конкурсе национальной эстрадной песни

дипломы лауреатов вручал доктор искусствоведения, лауреат Государственной премии Республики Беларусь Евгений Сахуто.

В рамках фестиваля была проведена юморина. Путевку на Всебелорусский фестиваль народного юмора в Авюки получила программа «Юмор народов Беларуси» города Гродно, режиссер Александр Лойко.

В заключении на сцену были приглашены все руководители национальных объединений. Им вручили памятные призы фестиваля. Был также внесен символ фестиваля — «семицветик», и все 25 представителей национальных объединений получили по лепестку, чтобы через два года встретиться вновь и сложить цветок.

СПАСИБО ВСЕМ!

Все отмечали высокую организацию праздника. Говорили добрые слова в адрес тех, кто был задействован в подготовке и проведении фестиваля. Конечно же, в первую очередь руководителям области и города Гродно, учреждениям культуры и творческим коллективам, которые сделали все для того, чтобы праздник удался.

Прекрасные слова в адрес фестиваля сказала на церемонии вручения дипломов лауреатов Мария Бирюкова: «Я с детства помню, когда была свадьба, в конце родители просили Бога, чтоб пошел дождь. Это был признак, что молодые будут жить богато и счастливо. Поэтому, можно только порадоваться, что пошел дождь в конце фестиваля. У фестиваля счастливая жизнь, счастливая и богатая жизнь будет и у нашей Беларуси. Тем более, что мы заявили на весь мир, что строим сильное и процветающее государство, в котором каждый человек будет жить благополучно, достойно и комфортно. Но для осуществления этого каждый должен понимать, что необходимо выполнить одно чрезвычайно важное условие — чтобы на нашей белорусской земле царили мир и согласие между людьми всех национальностей».

До встречи, Гродно!

Валентина ГРИШКЕВИЧ.

Гродно — Минск.

НА СНИМКАХ: 1, 3. Гродненцы рады фестивалю. 2. Л. ГУЛЯКО среди представителей оргкомитета праздника. 4. Поднятие флага фестиваля. 5. Открытие фестиваля. 6. Фейерверк. 7. Далеко от центра можно было увидеть воздушные шары с флагами фестиваля и Республики Беларусь. 8, 12. Шествие по городу. 9. Город мастеров. 10. М. ДРИНЕВСКИЙ с хором имени Г. Титовича. 11. Польский колорит. 13. Снимки на память. 14. Литовское подворье. Фото Юрия ИВАНОВА и БелТА.

Паэзія сядзібы

У Смілавічах на Чэрвеньшчыне збіраюцца аднавіць занябаны замак Манюшкаў і Ваньковічаў...

Парыжскаму літаратару Барысу Носіку выпадкова ў цягніку сустралася беларуска. Як і здараецца ў дарозе, пачалі высвятляць, хто адкуль. Аказалася, што амаль землякі. Спідарожніца — са Смілавіч. А ў Носіка там — радавья карэні. “У нас ўсё змянілася да лепшага, гэтка прыгажунь-шматпавярховікі пабудавалі — залюбуешся!” — выдала смілавічанка... Ведаючы, што ў мястэчку нарадзіўся вялікі мастак Хаім Суцін і што ёсць там храмы не адной канфесіі, спяшаюся на Чэрвеньшчыну. І ўсё ж — не мінуўшычыну шукаць. Даўно збіраўся пазнаёміцца з Наталляй і Францам Шылінымі, маладымі людзьмі, якія, лічы, горад на вёску прамянялі.

Не першы год у краіне працуе аб’яднанне “Агра— і экатурызм”, куды і Шыліны ўваходзяць. Грамадская арганізацыя паступова пераўтвараецца ў сур’ёзнае аб’яднанне людзей нераўнадушных, здольных налагодзіць сельскі турызм. Ужо памешчыла заяў пра тое, што межных аматараў паспаць на духмяным сене і пакатацца на конях ад візітаў у Беларусь утрымліваюць дрэнныя дарогі, туалеты на сямі вятрах і іншыя заганяны інфраструктуры і побыту. Зараз амаль ва ўсіх раёнах Беларусі можна знайсці сядзібы, гатовы прыняць, размясціць замежных гасцей. З кожным годам такія праекты шматкрат памнажаюцца: аб’яднанне знайшло агульную мову з дзяржавай, і не за гарамі той час, калі арганізатары агратурызму будуць без усялякіх перашкод атрымліваць банкаўскія крэдыты.

Ды ўсё ж бізнес такога кшталту — занятак, накірунак асаблівы. Тут мала валодаць бухгалтарскімі і эканамічнымі навыкамі. Трэба яшчэ і чалавекам творчым заставацца. Калі гаварыць пра прыватную, Шыліных, гісторыю, то яны ў агратурызм сваю ўласную дарогу пракладваюць.

— Мяне ў дзяцінстве ў спорт “адалі” следам за сястрой, — расказвае Наталля. — У яе ўсё добра складвалася ў падводным плаванні. Вось і ўва мне яны бацлі плыўчыку. Так “даплыла” да інстытута фізкультуры. Але ўжо на першым курсе зразумела, што гэта не маё, і вучобу кінула... Цягнула да коней. Закончыла ў Сеніцы курсы фермераў. Неяк патрапіла мне на вочы абвестка: калгасу імя Гастэла патрабуецца чалавек, які ўмее працаваць з коньмі. Вырасьціла паспрабаваць — і стала коняхам.

У гаспадарцы разводзілі конематак і трымалі конную спартыўную секцыю. Кемліваю Наталлю, якая да справы з душою ставілася, прыкмецілі. Запрасілі

майстрам вытворчага навучання ў той жа цэнтр, дзе некалі сама ўрокі праходзіла. Замаячыла кар’ера пасяховага кансультанта па рабоце з фермерскімі гаспадаркамі. Падставы на тое былі. За плячыма — чатырохмесячная стажыроўка ў Германіі. Ды яшчэ Наталля паступіла на завочнае аддзяленне зааінжынернага факультэта Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі. Але, пераказанаўшыся, што пераказваць паперкі і вучыць жыццю пачынаючых фермераў — “не яе”, пачала шукаць новую справу. Звярнулася ў Асацыяцыю конегадоўлі. Падкажыце, маўляў, дзе патрэбны спецыялісты. Прапанавалі месца ў калгасе “17 верасня” Глыбоцкага раёна.

— Ды ўтрыманне коней для старшыні з’яўлялася справай прэстыжу, — успамінае Наталля. — Калі хочаце, у некаторым сэнсе іміджавай рэкламай. І я прапанавала праводзіць конныя паходы.

У той, глыбоцкі, перыяд Шыліна ўсё арганізоўвала ўпершыню. А ў выніку атрымалася проста здорава. Тыднёвыя паходы сталі праводзіцца самостойна. Маршруты складалі самотойна. Спярыша карысталіся толькі картай, нават у дзевяці не зазіралі. Першыя конныя турысты ў лік аплаты пакінулі гаспадарцы вупраж. А за наступныя туры і грошы ў калгасную касу пачалі паступаць.

Тры гады на Віцебшчыне дадалі вопыту, падказалі новыя ідэі. Разам з мужам Францам і дзецьмі пяць гадоў назад Наталля прыехала на радзіму сваёй маці, у Смілавічы, пасяліліся ў бабулінай хаце. Завялі трох коней. Цяпер ствараюць і ўмацоўваюць фермерскую гаспадарку “Конны фальварак”. Атрымалі на ўскараіне мястэчка ўчастак у 21 гектар зямлі — пад сенакос і выпас.

У чаканні крэдытавання сваіх будучых праектаў Шыліны на месцы не сядзяць. Збіраюць разнастайную інфармацыю пра

Смілавічы і ваколіцы. Ужо склалі падрабязнае апісанне коннага турыстычнага маршруту. Пракласці яго мяркуюць са Смілавіч на Убельна — радзіму Станіслава Манюшкі. Затым — да манастыра ў Лядах і на возера рыбгаса “Волма”. У Іванічах турыстаў чакае сустрэча з сельскім Домам фальклору. Пакажуць, як палатно з ільну выткаць. Адна з “кропак” — знаёмства з музеем матэрыяльнай культуры “Дудуткі”, што размешчаны ў суседнім Пухавіцкім раёне. Ды галоўнае ўсё ж — Смілавічы з іх памяццю, з палацам, які некалі належаў Манюшкам, затым Ваньковічам. Мінулым летам у сядзібе знакамідых магнатаў, што зараз ва ўласнасці Смілавіцкага аграрнага каледжа, працаваў міжнародны валандёрскі лагер. Арганізатары — рэспубліканскае грамадскае аб’яднанне “Беларуская Асацыяцыя клубаў ЮНЕСКА”, Смілавіцкі гарпасялковы савет. Прыехалі студэнты з Францыі, Бельгіі, Партугаліі. Разам з беларускімі партнёрамі — навучэнцамі каледжа, фермерамі Шылінымі — яны пакуль што зрабілі толькі першыя крокі. Навялі парадок у сядзібным парку, на старых могілках. Абышлі старажылаў з роспытання пра Смілавічы пачатку XX стагоддзя.

Замак сёння складаецца з дзвюх частак. У адной — памяшканні агракаледжа. Другая частка закінутая, з году ў год паціцку разбураецца ў бок незваротных страг. “На будучы год у ЮНЕСКА павінна разглядацца пытанне аб выдзяленні 20 ці 25 тысяч долараў на аднаўленне сядзібы”, — дзеліцца інфармацыяй Наталля. Але, глядзячы на рэшткі замка, разумееш, што грошай гэтых можа хапіць хіба што на кансервацыю. Ці, прыкладам, на ўзвядзенне моцнага даху. Наўрад ці, нават атрымаўшы банкаўскі крэдыт для заняткаў агратурызмам, зможа выдзеліць вялікія грошы на праект “Сядзіба” і сама фермерская гаспадарка Шыліных. Няма чаго апеліраваць і да меней чым сціплага бюджэту гарпасялковага савета. Дзякуй ужо за тое, што прыпынілі разбураенне замкавай, паркавай цаглянай агароджы, аднойчы схопішы за руку аматараў бясплатных будматэрыялаў і патрабаваўшы

іх разлічыцца за парушанае.

І ўсё ж ва ўсёй гэтай далёка не радаснай сітуацыі прысутнічае пэўная нотка аптымізму. А ў саміх Шыліных, якія на авантуры зусім не хворыя, — дык і зусім аптымістычны настрой. Замак у Смілавічах можна вяртаць да жыцця паступова. Па-першае, новы дах замка і навідзённе парадку ў парку — ужо істотны крок. На крайні выпадак, з’яўляецца магчыма масць паказваць турыстам не безгаспадарчасць, а старажытную пабудову,

якая прайшла праз многія выпрабаванні часам. Па-другое, увага да замка, перакананы смілавіцкія фермеры, не можа не выклікаць ланцуговую рэакцыю з боку землякоў. У свой час быў нават падрыхтаваны праект па аднаўленні сядзібы, рэканструкцыі замка. На вялікі жаль, здарылася бяда — аўтар і мецэнатка, гаспадыня адной са смілавіцкіх крам, пайшла з жыцця.

...Некалькі дзесяцігоддзяў назад літаратар Барыс Носік — сёння ледзь ці не самы выдаваемы пісьменнік расійскай эміграцыі — усё ж прыязджаў у Смілавічы. Хацеў сам, на ўласныя вочы пераканацца, што ў радавым паселішчы, дзе сярод іншых мірных жыхароў 14 кастрычніка 1941 года фашысты расстралялі і 80 (!) родзічаў Носікаў-Русінавых (Русінава — прозвішча маці пісьменніка), усё ў парадку. Пераканаўся. Пахадзіў па родных вулачках Хаіма Суціна, пра якога чужаземныя энцыклапедыі ўсё яшчэ пішуць, што нарадзіўся ён у Смілавічах літоўскіх, польскіх, расійскіх.

А фермеры Шыліны, цяпер ужо назаўсёды абраўшы галоўную справу жыцця і галоўнае месца жыцця, расказваюць чапварым сваім дзеткам пра Смілавічы беларускія. Пра гарадскі пасёлак, дзе ўсім і ва ўсе стагоддзі было і павінна быць цёпла, утульна: татарам, яўрэям, рускім, беларусам. Дзятва — Юстына, Яніна, Раман — тлумяць галаву тату і маме гістарычнымі пытаннямі. Вось толькі Яраслаў пакуль адмоўчаецца. Ён яшчэ вучыцца гаварыць. Але вачыма дапытліва аглядае ўласную сядзібу Шыліных. Цягнуцца рукі немаўляці да жбаноў, вырабаў з дрэва, другіх незразумелых пакуль што цацак. А тата, Франц, усё чакае той гадзіны, калі і Яраславу можна будзе патлумачыць, з чаго атрымліваюцца посуд і вопратка, як з поля на стол хлеб трапляе, чаму коні — самыя лепшыя і самыя прыгожыя ў свеце жывёлы. І што жыць камфортна і ўтульна зусім не абавязкова ў горадзе. У вёсках і мястэчках — свае радасці і свая прыгажосць. У паселішчах, багатых гісторыяй, — тым болей.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

Герой сапраўды вярнуўся на радзіму

У інфармацыйна-выставачным цэнтры Цэнтральнай навуковай бібліятэкі імя Я.Коласа НАН Беларусі адбылася прэзентацыя кнігі Леаніда Несцерчука “Андрэй Тадэвуш Банавентура Касцюшка. Вяртанне героя на радзіму”, якая выйшла ў Брэсце.

Кніга — гэта вынік плённай працы даследчыкаў, грамадскасці, мясцовай улады па вывучэнні гісторыка-культурнай спадчыны Касцюшкі. Гэта аб’ектывнае ўсё, што зроблена на Брэстчыне за апошнія дзесяць гадоў. А зроблена шмат: адроджана радавое гняздо Тадэвуша Касцюшкі ў Мерачоўшчыне, дзе знаходзіцца дом-музей, пабудавана Крупчыцкая мемарыяльная капліца, капліца ў Чыжэўшчыне, адноўлены мемарыяльны пакой Касцюшкі ў Малых Сяхновічах. Пачалося аднаўленне палаца ў Скоках Брэсцкага раёна.

Навукова-папулярнае ілюстраванае выданне прысвечана жыццю і дзейнасці знакамітага ўраджэнца Беларусі, нацыянальнага героя ЗША і Польшчы, ганаровага грамадзяніна Францыі, “апошняга рыцара і першага дэмакрата Еўропы” Тадэвуша Касцюшкі (1746 — 1817). Паводле меркаванняў аўтарытэтных навукоўцаў Беларусі, праца Л.Несцерчука з’яўляецца без перабольшання першым у Беларусі грунтоўным даследаваннем матэрыяльнай і духоўнай спадчыны Т.Касцюшкі, данінай павагі да нашага славетнага суайчынніка.

У кнізе Т.Касцюшка выступае не толькі як ваенны дзеяч, які ўвайшоў у свядомасць людзей у Амерыцы і Еўропе, а таксама як мастак, архітэктар, музыкант, кампазітар. Паказана адлюстраванне вобраза Касцюшкі ў сусветным мастацтве, мемарыялізацыі яго асобы праз стварэнне незлічонай колькасці помнікаў, музеяў, мемарыялаў, ушанаванне яго імя назвамі гарадоў, гор, ваенных устаноў, стварэннем фондаў, грамадскіх аб’яднанняў у шэрагу краін Еўропы і Амерыкі. Пераканаўча паказана, што гэты чалавек быў выхаваны ў лепшых традыцыях еўрапейскай культуры, шляхецкай адказнасці. Зроблены першыя важкі крокі вяртання спадчыны Касцюшкі на яго малую радзіму. Імя Т.Касцюшкі аб’ядноўвае народы, кантыненты і служыць сімвалам барацьбы за агульначалавечыя ідэалы. З’яўленне кнігі — этап у вывучэнні такой асобы, якая нарадзілася на беларускай зямлі і ўвабрала ў сябе лепшае, што гэта зямля магла даць. Такія асобы ўзбагачаюць нашу гісторыю, робяць яе аб’ёмнай, запамінальнай і павучальнай.

Валянціна ГРЫШКЕВІЧ.

Літва

У Вільнюсе вучацца і па-беларуску

Гэту магчымасць прадстаўляе Віленская сярэдняя школа імя Францішка Скарыны.

Зараз, па словах намесніка дырэктара Дануты Базар, у школе каля 140 вучняў, 12-гадовае навучанне.

— Акрамя таго, што дзеці вывучаюць чатыры мовы, пачынаючы з 1-га класа (літоўскую, беларускую, замежную, рускую), ёсць такія прадметы, як грамадскае выхаванне, эканоміка, а з 11-га дзеці выбіраюць профільную адукацыю. Створаны ўмовы і для пазакласных заняткаў: у школе ёсць мастацкія калектывы, экалагічны клуб, які прымае ўдзел у гарадскіх, рэспубліканскіх, міжнародных конкурсах, рэалізуююцца праекты, як, напрыклад, “Дэмакратыя і моладзь”, ёсць ялечны, танцавальны гурткі, а харэаграфія ў пачатковых класах — нават абавязковы прадмет. Мы не ставім на месцы, эксперыментуем, таму ёсць новыя карысныя спробы, напрыклад, тэатр у школе выкладаецца на англійскай мове, паколькі вучні ўдзельнічаюць у многіх міжнародных праектах, таму патрабаванні ведаць англійскую мову таксама вельмі высокія. Добрая сувязі з беларускімі школамі (з гімназіямі №4, №9 Мінска, таксама са школамі Полацка, Смагоні, Ліды). Адзін з важнейшых прадметаў — спецкурс “Этнакультура Беларусі”.

— Якімі новымі цікавымі справамі былі адметны гэты навучальны год?

— Правялі гарадскую экалагічную канферэнцыю, свята беларускага пісьменства ў Клайпедзе, традыцыйную ў канцы навучальнага года вучнёўскую канферэнцыю. Дарэчы, нядаўна нашы выхаванцы з экалагічнага клуба прынялі ўдзел у канферэнцыі ў Штутгарце (Германія).

Школа нездарма носіць імя славуэтага беларускага асветніка. У памяць аб ім і яго спадчыне створаны вялікі школьны праект. Яго арганізатар — настаўніца Алена Базюк:

— З 2003 года мы распачалі праект “Шляхамі Скарыны”. Напачатку ён называўся “З XV на XXI век”. Праект расказваў пра дзейнасць Скарыны ў Вільні і атрымаў 3-е месца на гарадскім конкурсе. Першае яго прадстаўленне адбылося ў Нідзе. Праз некаторы час узнікла задумка прадоўжыць праект, ажыццявіць яго другую частку “Шляхамі Скарыны: пражскі перыяд”. З гэтай мэтай плануем у чэрвені наведаць Прагу. Увогуле, праектаў у нас вельмі шмат: па творчасці беларускіх пісьменнікаў, беларускай спадчыне. Гэта садзейнічае таму, што многія вучні пішуць цікавыя сачыненні, эсэ, вершы.

Дарэчы, з мэтай папулярызацыі беларускай спадчыны тут створаны музей беларускай літаратуры і мастацтва, якім кіруе Дзіяна Стахновіч:

— Музей быў створаны 2 верасня 2002 года. Першым штуршком паслужыў зварот прэзідэнта Згуртавання беларускіх грамадскіх арганізацый у Літве Лявона Мурашкі да дырэктара Віленскага музея імя А.С.Пушкіна перадаць матэрыялы пра беларускіх пісьменнікаў, якія захоўваліся ў яго фондах. Гэта кнігі, фотаздымкі, фотакопіі рукапісаў Якуба Коласа, Янкі Купалы, Францішка Багушэвіча, Цёткі. Ствараючы гэты музей, мы мелі на мэце пазнаёміць грамадскасць Літвы, вучняў школы з базатай культурнай спадчынай беларусаў, паказаць ролю выдатных беларускіх паэтаў, мастакоў, грамадскіх дзеячаў у гісторыі Вільні. І наша праца яшчэ не скончана: будучы стварацца новыя экспазіцыі, пройдуць новыя канферэнцыі, круглыя сталы, паколькі галоўная задача музея ў сённяш-

няй рэчаіснасці — быць выхаванца-адукацыйным сродкам, садзейнічаць развіццю інтэлектуальных, культурных і творчых магчымасцей навучэнцаў, выходзіць іх нацыянальную самасвядомасць. Дзверы музея адчынены для ўсіх, хто любіць і шануе беларускую культуру.

Гісторыя школы — гэта і яе настаўнікі. Адной з першых прыйшла працаваць настаўніца малодшых класаў, псіхолаг Ларыса Слесарава:

— Я прыйшла з рускай школы, са мной перайшло 22 чалавекі. Вучні з майго першага выпуску зараз вучацца на старэйшых курсах беларускіх універсітэтаў. З таго часу ў школе з’явілася шмат новага. У гэтым навучальным годзе пачалі займацца з дзецьмі з нулявога класа — рыхтуем іх да школы. Дзеці задаволены, ім цікава. Паводле праведзеных мною тэстаў, у іх ёсць матывацыя вучыцца па-беларуску. Паколькі я не толькі настаўнік, але і псіхолаг, гэта дапамагае ў працы.

Як адзначыў Раман Вайніцкі, намеснік дырэктара школы, шмат дапамагаюць Міністэрства адукацыі Беларусі, Камітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасцей пры Саўеце Міністраў Беларусі, а таксама прыватныя спонсары, як, напрыклад, даўні сябар школы — фірма “Балткаліс”.

— Іх дапамога дазваляе вывозіць дзяцей на экскурсіі ў краіны Еўропы, летнікі Беларусі. Дарэчы, у год 60-годдзя Перамогі дзеці наведалі Беларусь, Хатынь. Шмат людзей з Беларусі падтрымлівалі і падтрымліваюць нас, і мы гэтай дапамогай ганарымся.

Школа — культурны цэнтр беларускасці ў Літве. Вучні гэта адчуваюць. Сярод іх шмат таленавітых дзяцей. Напрыклад, удзельніца і пераможца экалагічнага праектаў Александра Ваўчок, Юлія Весаева, а таксама Ганна Быкава і Эвеліна Базюк — удзельніцы хору “Лянок”:

— Мы стараемся прымаць удзел у разнастайных праектах. Адзін з самых значных — “Дэмакратыя і моладзь”, у ім прымаюць удзел чатыры школы з розных краін — Іспанія, Польшчы, Аўстрыя і Літвы. Мы ў гэтым годзе ездзілі ў Польшчу, былі ў парламенце, склалі слоўнік дэмакратычных тэрмінаў, азнаёміліся з навучальным працэсам.

Цікавы факт: у беларускую школу пераходзяць і некаторыя вучні з літоўскіх школ. Напрыклад, вучаніца Віта Вількелітэ:

— Мне падабаецца, бо тут добра-зычлівая атмасфера, шмат конкурсаў, дзякуючы якім я рэалізую свае творчыя магчымасці. Напрыклад, заняла першае месца на конкурсе малюнкаў “Турцыя ва чыма дзяцей”. Кожны месяц новы конкурс, можна паказаць сябе.

У школе і сапраўды шмат магчымасцей выхаваць вучня як асобу і даць неабходныя веды: высокакваліфікаваныя педагогі на ўроках выкарыстоўваюць аўдыё— і відэаматэрыялы, ёсць камп’ютэрны клас, чытальня залы, дзе можна пазнаёміцца з перыёдыкай, знайсці рэдкія беларускія кнігі. Што да перспектывы, то выпускнікі школы маюць магчымасць паступіць у беларускія каледжы і вуні. Такім чынам ажыццявіць сваю мару — вярнуцца да вытокаў, Беларусі і яе спадчыны.

Марына ПРОХАРАВА.

НА ЗДЫМКУ: вучні і настаўнікі Віленскай сярэдняй школы імя Ф. Скарыны незадоўга да апошняга звонка.

Казахстан

У цэнтры Усць-Каменагорска з’явіцца беларуская сядзіба

Уладзімір Магазінішчыкаў, заснавальнік абласнога грамадскага аб’яднання “Беларускі культурны цэнтр” у горадзе Усць-Каменагорску, што ў Казахстане, на Радзіме бывае раз у два гады — прыязджае наведаць родных, якія засталіся ў горадзе Горкі Магілёўскай вобласці, ушанаваць памяць бацькоў. Гэты прыезд яго быў выкліканы іншай прычынай. Кіраўніцтва горада Усць-Каменагорска вырашыла пабудаваць музей-сядзібу “Беларусы ва Усходнім Казахстане”. Для таго, каб сядзіба выглядала па-сапраўднаму, Уладзіміра Паўлавіча камандзіравалі ў Мінск, дзе ён збіраў звесткі аб традыцыйным выглядзе сялянскай беларускай хаты, рэчы народнай побыту, сустракаўся з прадстаўнікамі Камітэта па справах рэлігіі і нацыянальнасцей, Міністэрства культуры Беларусі. Завітаў Уладзімір Паўлавіч і ў “Голас Радзімы”, расказаў, чым і як жывуць беларусы ў Казахстане:

— У горадзе Усць-Каменагорску пражывае больш за 1 700 беларусаў, а ў вобласці — 4,5 тысячы. Гэта тая людзі, што ў саветкі час прыехалі асвойваць цаліну, працаваць на фабрыках і заводах. У Казахстане вельмі добра развіта прамысловасць: металургія, атамная і золатаздабываючая прамысловасць, машынабудаванне, развядзенне хатніх маралаў, з рагоў якіх вырабляюць лекі, — пантакрын. Разам з тым у раёне захавалася дзіка прырода, куды не ступала нага чалавека. Гара Бялуха, Іргыш, бурлівыя рэкі некранутай горнай тайгі... Развіта паляванне. Многія імкнуліся сюды. Шмат прыехала спецыялістаў: геологі, металургі, будаўнікі, навукоўцы, урачы. Казахстан даў у свой час нам працу, даверыў адказныя пасады, прадставіў магчымасць рэалізаваць свае таленты і жаданні. Многія беларусы ўжо на пенсіі, жывуць успамянамі аб сваіх вялікіх справах, аб Радзіме. Ва Усходнім Казахстане, у сяле Урунхайка, жыве цікавая беларуска, якая з’яўляецца прапагандысткай бульбы.

— Калі і па чыйей ініцыятыўе ўзнікла аб’яднанне “Беларускі культурны цэнтр”?

— “Беларускі культурны цэнтр” з’явіўся пяць гадоў таму. Ініцыятары стварэння, душа таварыства — Галіна Барысовіч, дырэктар абласной тэхнічнай бібліятэкі, дырэктар свінцовага завода Віктар Нікалаенка і іншыя.

Пры таварыстве створана незалежная школа для дарослых (дзяцей у таварыстве мала). У ёй мы вывучаем культуру, побыт, гісторыю Беларусі — тое, што беларусы Казахстана паспелі забыць. Беларусі заўсёды віншуюць з днямі нараджэння ў мясцовай газеце, з царкоўнымі святамі. Стараемся збіраць людзей па розных выпадках. Разам глядзім аўдыё— і відэазапісы пра Беларусь, беларускія фільмы.

У Цэнтры сабраны невялічкая бібліятэчка. Кожны прынёс кнігі з дому, частку беларускіх кніг атрымалі праз пасольства, партыю кнігі па гісторыі, падручнікі і даведнікі па беларускай мове, мастацкую літаратуру прывезлі нашы ветэраны, калі падарожнічалі па Гомельскай вобласці ў мінулым годзе. Мы імі вельмі даражым, таму што крыніца інфармацыі мала: толькі літаратура і газета “Голас Радзімы”, па тэлебачанні пра Беларусь расказваюць вельмі рэдка, тэлеканала “Беларусь-ТБ” у нас няма.

Добра развіта мастацкая самадзейнасць, пры таварыстве ёсць свой калектыв. Нацыянальныя строі шылі самі па тых эскізах, што знайшлі ў часопісах. Часта арганізуюем канцэрты, музычныя вечары. Апошні канцэрт быў

прывесчаны юбілею кампазітара Ігара Лучанка. На працягу гадзіны ансамбль спяваў беларускія песні, танчыў. Было шмат людзей. Мерапрыемствы наведваюць не толькі беларусы, але і прадстаўнікі іншых нацыянальнасцей. Мы таксама ходзім на канцэрты немцаў, карэйцаў, яўрэяў. Двойчы ў этнаграфічным музеі рабілі вялікія нацыянальныя выставы. Кожны прынёс з дому тое, што захавалася. Гэта і дываны, і прадметы побыту, і лялькі.

— Ці ёсць у вас памяшканне для правядзення такіх мерапрыемстваў?

— У горадзе звыш 10 гадоў існуе Дом дружбы народаў, які аб’ядноўвае 36 нацыянальных цэнтраў. Там і мы займаем пакой. У Доме дружбы ёсць канцэртная зала, зала для пасяджэнняў і парадная зала. Там мы адзначаем святы: “Гуканне вясны”, “Купалле”, дзень вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, юбілей нашых актывістаў.

— У Камітэце па справах рэлігіі і нацыянальнасцей зараз падарылі сцяг, герб, кнігі, запісы беларускіх песень. Мы вельмі ўдзячны за гэта, будзем абнаўляць свой куток беларускай сімволікай.

— Як падтрымліваецца сувязі з беларусамі іншых абласцей Казахстана?

— На ўзроўні краіны ў нас існуе Малая асамблея народаў Казахстана, дарадчы орган, у яго ўваходзяць усе нацыянальнасці. Кіраўніком Асамблеі з’яўляецца прэзідэнт краіны Нурсултан Назарбаев.

Год таму ў нашай вобласці адбылося пасяджэнне па арганізацыі Асацыяцыі беларусаў Казахстана. На ім прысутнічалі пасол Беларусі ў Казахстане Ларыса Пакуш, прадстаўнікі беларускай дыяспары з Караганды, Паўладара, Алматы. Асацыяцыя, якая зараз знаходзіцца ў стадыі афармлення, стане кардынальным органам беларускіх арганізацый у краіне.

Падтрымліваем кантакты з беларусамі Алмацінскага рэгіёна, Паўладара. З астатнімі адносіны трэба наладжваць. Вельмі хочацца пашырыць сувязі з беларусамі як унутры краіны, так і наладзіць кантакты з беларусамі ў іншых краінах, больш песна супрацоўнічаць

з Беларуссю. Спадзяёмся, што стварэнне Асацыяцыі дапаможа ажыццявіць гэтыя задумкі. З газеты “Голас Радзімы” мы даведліся, што побач з намі знаходзіцца беларусы ў Новасібірску, Іркуцку. Спадзяюся, што з імі мы таксама пасябруем.

— На адным з каларовых фотаздымкаў, якія знаходзяцца ў нас у рэдакцыі, вы сфатаграфаваны ў прыгожым халаце. Гэта, мабыць, нацыянальнае казахскае адзенне?

— Так, гэта чапан. Мне падарылі яго ў дзень майго 70-годдзя, якое адзначалі ў гэтым годзе ва Усць-Каменагорскім Доме дружбы, ад імя акіма (раённага губернатара) Балшыпанаўскага раёна Бердыбека Слямава. Чапан — гэта доўгія зялёны бархатны халат з поясам, упрыгожаны вышыўкай. Да яго яшчэ дадаецца галаўны ўбор. Такі халат звычайна доўраць у знак асаблівай павагі. Мяне ўзнагародзілі за плённую працу: больш як 20 гадоў узначальваў абласное аб’яднанне дзяржаўна-грамадзянскае.

— Што натхняе захоўваць сваю беларускую адметнасць?

— Хочацца сказаць усім, што слова беларус у Казахстане гучыць горда. Зараз пры дапамозе пасольства і беларускай дзяржавы рыхтуем кнігу “Беларусы ва Усходнім Казахстане”. З архіваў даведліся пра цікавую гісторыю з’яўлення беларусаў у рэгіёне. Доўгі час Усходні Казахстан быў месцам ссылак. Беларусы — разжалаваныя дваране, шляхцічы, выконвалі тут ролю асветнікаў, вучылі дзяцей, даносілі граматы да мясцовага сельніцтва. У кнізе — біяграфіі многіх знакамітых беларусаў. У 1906 годзе 10 беларускіх сем’яў з сяла Мар’іна Горка прыехалі па перасяленні. І сёння ў Самарскім раёне існуе сяло пад такой жа назвай. У кнізе перададзена наша павага да Казахстана і гонар за беларускую нацыю, любоў да абедзвюх краін. Некалькі экзэмпляраў кнігі адправім і ў Мінск.

Ёсць задумкі пабудаваць у горадзе, у цэнтральным парку, беларускую сядзібу, прадставіць традыцыйны беларускі побыт: што было ў хаце, што на двары. Кіраўніцтва вобласці падтрымала гэту ідэю, камандзіравалі мяне ў Мінск збіраць неабходныя матэрыялы. Спецыялісты Міністэрства культуры і Камітэта па справах рэлігіі і нацыянальнасцей зацікавіліся ідэяй, будзем наладжваць супрацоўніцтва ў гэтай справе. Хацелася б, каб улады Беларусі адгукнуліся на патрэбы беларусаў за рубяжом: зноў дазволілі дзеям этнічных беларусаў паступаць у вуні Беларусі на льготных умовах, падтрымлівалі фінансавана, наладзілі больш актыўны інфармацыйны абмен.

Гутарыла Кацярына НЕМАГАЙ.
Фота аўтара.

Іва Залускі з дынастыі Агінскіх

31 мая ў Музеі гісторыі тэатральнай і музычнай культуры Рэспублікі Беларусь у Мінску адбылася прэзентацыя дыска “Музыка дынастий Агінскіх”, выпушчанага выдавецтвам “Каўчэг”, і кнігі “Ген Агінскага”, напісанай прапрапраўнемкам Міхала Клеафаса Агінскага (1765-1833) Івам Залускім, які дзеля гэтай падзеі спецыяльна прыехаў з Вялікабрытаніі.

Ва ўтульнай камернай зале музея, дзе цэнтральнае месца займае раяль, ён выканаў вядомы ва ўсім свеце “Паланез Агінскага” і выступіў перад прысутнымі, раскажаўшы пра сваю працу па ўвекавечванні памяці вялікага продка свайго роду і знаёмства з творчасцю яго нашчадкаў — кампазітараў і музыкантаў-аматараў.

— Для мяне вялікі гонар і прыёмнасць — быць у Беларусі, дзе карані майго роду. І хоць нарадзіўся я ў Польшчы, а жыву ў Вялікабрытаніі, пачуваю сябе тут, як дома. Ганаруся, што магу пісаць пра Міхала Клеафаса Агінскага і іграць яго творы. Ген таленту вялікага кампазітара праявіўся ў яго нашчадкаў, самаму малодшаму з якіх зараз 14 гадоў, і жыве ён у Вялікабрытаніі. Хачу падзякаваць пастаяннаму прадстаўніку па справах ЮНЕСКА ў Рэспубліцы Беларусь Уладзіміру Шчаснаму і мастацтвазнаўцы Святлане Немагай, якія дапамагалі мне ў напісанні кнігі, высялаючы шмат дакументаў, матэрыялаў, засяродзілі ўвагу грамадскасці на асобе Агінскага, яго музыцы, а таксама дырэктару выдавецтва “Чатыры чвэрці” Ліліяне Анцуг, якая здзейсніла гэтае выданне, Уладзіміру Кузьміну — кіраўніку выдавецтва “Каўчэг”, дзе выйшлі ў свет два дыскі. У сваім прыватным выдавецтве я падрыхтаваў нотны зборнік, у які ўключаны 24 паланезы Міхала Клеафаса Агінскага: да вядомых 18-ці дадаў знойдзеныя мною яшчэ шэсць. Хачу падараваць гэта музею.

Узрадаваная дарагім падарункам з аўтографам аўтара, дырэктар музея Зінаіда Кучар з гонарам зазначыла, што ў планах далейшага супрацоўніцтва музея і Івы Залускага — стварэнне вэб-сайта, прысвечанага роду Агінскіх. У 2003 годзе музею перадалі сядзібу Агінскіх у Залессі, і Зінаіда Лявонаўна была ў роспачы, бо ра-

боты там непачаты край. Але праведзеная ў гэты ж год міжнародная канферэнцыя “Гістарычныя сядзібы: стан і перспектывы” ў сядзібе, якая яшчэ не прайшла рэстаўрацыю, акрылілі яе. Быў наладжаны турыстычны маршрут у сядзібу, дзе стала працаваць экспазіцыя. Гэта было добрым пачаткам. А ў жніўні гэтага года пачнецца рэстаўрацыя, разлічаная на чатыры гады. У Залескай школе створаны інфармацыйны цэнтр, а па п’есе Агінскага ў Маладзечанскім абласным драматычным тэатры пастаўлены спектакль “Фантазія ля мінор”. Дарэчы, Іва Залускі, які тыдзень правёў у Беларусі, пабыў на гэтым спектаклі, а таксама ў Залессі і Смаргоні, і ўсюды яшчэ даў канцэрты як музыкант, выконваў ўласныя творы і творы кампазітараў з роду Агінскіх.

Піяніст, кампазітар і педагог, музыканавец Іва Залускі нарадзіўся ў 1939 годзе ў Кракаве. Імя яму далі ад радавой сядзібы Івоніч, якая знаходзіцца ў Карпатах на поўдні Польшчы. А прозвішча — ад прапрадзёда Карала Тэафіла Залускага, за яго выйшла замуж дачка Міхала Клеафаса Агінскага Амелія, якая нарадзілася ў маёнтку Залессе ў Беларусі.

Адразу пасля нараджэння Івы сям’я вымушана была пакінуць Івоніч: вайна выгнала іх у Будапешт, затым пасля лагера бежанцаў яны апынуліся ў Англіі. Тут Іва скончыў музычны і педагогічны каледжы, Каралеўскую акадэмію музыкі і стаў марыць пра кар’еру музы-

канта. Піша школьныя мюзіклі і рок-оперы, у якіх казкі спалучаюцца з навуковай фантастыкай, а рок — з класікай. Акрамя фартэпіяна, валодае іграй на ўсіх відах электронных клавійных, кларнеце і гітары, цікавіцца ўсімі жанрамі музыкі. У 50-гадовым узросце разам з жонкай Памелай, таксама піяністкай, сканцэнтрававу свае намаганні на музыканавстве, пакінуўшы выкладчыцкую, выканаўчую і кампазітарскую дзейнасць. Вынікам стала напісанне дзесяці кніг, прысвечаных музыцы і біяграфіі кампазітараў Моцарта, Шапэна, Ліста, Чэрнага.

Пасля смерці жонкі ў 2003 годзе Іва Залускі вярнуўся да выканальніцкай дзейнасці, аддаючы перавагу ў сваіх канцэртах музыцы дынастыі Агінскіх. За 12 гадоў нахвоннай працы ён з дапамогай музыканавцаў Аўстрыі, Беларусі і Польшчы сабраў вялікі архіў публікацый і рукапісаў музыкі прадстаўнікоў розных пакаленняў Агінскіх-кампазітараў і музыкантаў-аматараў. У розных краінах Еўропы ён знаёміў слухачоў з творчасцю Агінскага і яго нашчадкаў. Два кампакт-дыскі “Музыка дынастий Агінскіх” былі выпушчаны ў Лондане выдавецтвам “Алімпія” ў 1996 і 1998 гадах. Беларускае выдавецтва “Каўчэг” выпусціла ў гэтым годзе два наступныя дыскі, якія ўключаюць поўны збор паланезаў М.К.Агінскага. Дыск запісваўся дзесяць гадоў у Вялікабрытаніі, Польшчы і ў Беларусі — гукарэжысёрам Эдуардам Мартэн-

сам на Беларускім радыё. Выдавецтва “Каўчэг” ужо 15 гадоў займаецца выпускам дыскаў для шырокай публікі. Гэты новы дыск пра музыку дынастыі Агінскіх за два тыдні экскурсій у сядзібу Залессе разышоўся ў колькасці 100 экзэмпляраў. Безумоўна, ён будзе мець вялікі поспех у Беларусі.

Кніга “Ген Агінскага” ўпершыню ўбачыла свет у нашай краіне — яна выдана на рускай мове ў выдавецтве “Чатыры чвэрці”. Хутка выдавецтва адсвяткуе сваё 15-годдзе, падвёўшы вынікі плённай працы на ніве адражжэння нацыянальнай культуры, і гэтая кніга — салідны ўклад у яго дасягненні. Прэзентуючы кнігу, дырэктар выдавецтва Ліліяна Анцуг прадставіла ўсіх, хто працаваў над ёй, дала ім слова. Гэта перакладчыкі рукапісу кнігі з англійскай мовы Вячаслаў Плютаў і Валерыя Наздрына, рэдактар Аляксандр Саламевіч, музычны рэдактар Святлана Немагай, якая піша дысертацыю пра жывіцё і творчасць М.К.Агінскага, мастак Аляксандр Пушкар і іншыя. Святлана Немагай зазначыла, што кніга Івы Залускага сталася тым ланцужком, які злучыў усіх з нашай страчанай спадчынай, прымусліла абудзіць гістарычную памяць.

Старшыня Беларускага фонду культуры Уладзімір Гілеп падкрэсліў той факт, што ўпершыню прадстаўнікі старажытнага княжацкага роду паважліва, шчыра, з любоўю ставяцца да гісторыі свайго роду і яго каранёў у Беларусі, да

самой Беларусі. За гэта ён выказаў ім шчырую падзяку і ўпэўненасць, што Беларусь адкажа сваёй сардэчнай прыхільнасцю і ўдзячнасцю.

І ўсё ж такога шчаслівага і плённага творчага супрацоўніцтва магло б і не быць, каб не пільная ўвага да музычнай спадчыны і роду Агінскіх з боку былога пасла ў Вялікабрытаніі Уладзіміра Шчаснага, які 10 гадоў таму, натрапіўшы ў Лондане на дыск Івы Залускага, знайшоў аўтара і стаў дапамагаць яму і яго брату Андэжэю ў напісанні кнігі пра Міхала Клеафаса Агінскага. Ён запрасіў іх наведваць Беларусь, арганізаваў выданне кнігі ў Беларусі, пазнаёміў са спецыялістамі, якія вывучаюць творчасць М.К.Агінскага і ўшаноўваюць яго памяць у Беларусі ў музейных экспазіцыях у Мінску і Залессі, у Смаргоні, дзе ладзяцца фестывалі маладых талентаў імя вялікага кампазітара. Іва Залускі нават з’дуляецца членам журы гэтых фестываляў. Прапрапраўнукі вялікага кампазітара Іва і Андэжэй Залускія раскрылі ў сваіх кнігах не толькі яго жыццё і творчасць ярка і жыва, з мноствам цікавых падрабязнасцей, але і расказалі пра яго палітычную дзейнасць. За дзесяць апошніх гадоў імя Міхала Клеафаса Агінскага паступова вярнулася да сучаснікаў. Гэта гістарычная постаць, якая належыць Сусвету. А цяпер — і Беларусі.

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

НА ЗДЫМКАХ: (злева направа) Уладзімір ШЧАСНЫ; кнігі і дыскі, выпушчаныя ў Беларусі; Іва ЗАЛУСКІ. Фота Сяргея ДЗЕНІСЕНКІ.

Падрабязнасці

Упершыню за шмат гадоў будынак, дзе месціцца тэатр оперы і тэатр балета, пачалі рамантаваць. Пра рамонт гаворка ішла даўно. Самі артысты і кіраўніцтва тэатраў асцерагаліся непажаданых перамен, бо яны перш за ўсё звязаны з пошукам іншых сцен для выступленняў, захаваннем складу трупы.

Нацыянальны Акадэмічны Вялікі тэ-

Вандруючыя музы

Для беларускай оперы лета — час прэм’ер, гастролей з Мансэрат Кабалье і ... капітальнага рамонт.

атр оперы ставіць свае спектаклі на сцэне Дома Афіцэраў. Рэпетыцыі адбываюцца на базе Дома культуры “Сукно”. У той частцы тэатра, дзе рэканструкцыя пакуль не пачалася, засталіся некалькі кабінетаў для адміністрацыі і невялікая рэпетыцыйная зала. Менавіта там і сабралі журналістаў, каб раскажаць, як беларуская опера ў складаных умовах не толькі выжывае, але і развіваецца.

І лепшы доказ таму — канешне ж, новыя пастаноўкі. Так, у чэрвені адбудзецца прэм’ера аднаактнай оперы Джакома Пучыні “Джані Скіні”. Спектакль уваходзіць у праект “Класіка і сучаснасць”, на які былі выдзелены гранты спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы культуры і мастацтва. Новую пастаноўку ажыццявілі дырэктар Мікалай Калядка, рэжысёр Аляксандр Нардштэрм (Швецыя) і мастак Дар’я Волкава.

Мікалай Калядка паставіў у тэатры шмат опер і балетаў — “Яўген Анегін”, “Баль-маскарад”, “Князь Наўга-родскі”, “Кармэн”, “Дон Кіхот”, “Эсме-

ральда”, “Спячая прыгажуня”. А гэту пастаноўку назваў і часам для сябе, бо зачараваны музыкой Пучыні, лічыць яе іздэўрам. Ніколі раней у Беларусі опера не ставілася. Таму прэм’ера — яшчэ і вялікая адказнасць. Мікалай Калядка назваў выбар оперы ўдалым і заўважыў, што яна вельмі добра раскрывае індывідуальныя здольнасці артыстаў тэатра. Аляксандр Нардштэрм, прафесар Вышэйшай дзяржаўнай школы ў Гётэборгу, адукацыю атрымаў у Расіі. Працаваў у Санкт-Пецярбургу, Маскве, Петравадску, Новасібірску. Паставіў каля 80 спектакляў. На Радзіму сваіх бацькоў, у Швецыю, ад’ехаў у 1991 годзе. Кажы, што ў жыцці яго гэта мала што змяніла, бо прызычыўся шмат ездзіць і ставіць спектаклі з рознымі трупамі.

У Беларусі Аляксандр Нардштэрм рэалізаваў два творчыя праекты. У межах беларуска-шведскай акцыі “Тэатр у турме” курыраваў работу над пастаноўкай п’есы “Восем любячых жанчын” у Гомельскай жаночай калоніі. А Нацыянальным тэатры імя Янкі Купалы паста-

віў мана-спектакль “Востраў Сахалін. Частка 1”.

А. Нардштэрм — рэжысёр драматычнага тэатра і добра ўяўляе сабе, што опера дыктуе свае правілы. Іх ён імкнецца прытрымлівацца і заўважае, што, нягледзячы на складанасці, партнёрства з кампазітарам Пучыні і калектывам беларускай оперы ўзбагачае і нараджае пачуццё чысцясця.

А пасля прэм’еры беларуская опера збіраецца на вялікія гастролі. Ужо зараз артысты актыўна ездзяць з канцэртамі на Беларусь.

Больш мабільны ў гэтым плане аркестр. Цяпер у ім працуе 150 чалавек. Атрымліваюцца, што адзін склад заняты на рэпертуарных балетных і оперных спектаклях, а другі гастралюе. Нядаўна аркестр і хор вярнуліся з Германіі, дзе “Карміна Бурана” адкрывалі фестываль пад Мюнхенам. Фестываль праводзіцца на адкрытым паветры. Беларускі музыкантаў і 250 харыстаў слухалі каля 5 000 чалавек.

3 18 па 26 чэрвеня аркестр тэатра оперы правядзе канцэртны тур у

Аўстрыі і Германіі са слаўтай опернай спявачкай Мансэрат Кабалье. Беларускія музыканты будуць іграць іспанскія матывы і музыку да арый з опер.

У ліпені і жніўні — зноў Германія і ўдзел трупы тэатра ў штогадовым фестывалі Open Air. Нашы артысты сыграюць спектаклі, якія з’яўляюцца візітоўкай беларускай оперы — “Кармэн”, “Турандот”, “Карміна Бурана”. У ліпені аркестр тэатра возьме таксама ўдзел у музычным фестывалі на Канарскіх астравах.

У верасні аркестр накіруецца ў Бангкок (Тайланд), дзе спачатку будзе гастраліраваць беларускі балет, а потым да яго далучыцца оперная трупа. Беларускія артысты пакажуць таксама “Аїду”, “Багему” і “Трубадура”. Там жа аркестр выступіць з сімфанічнай праграмай, прысвечанай 250-годдзю Моцарта.

У кастрычніку трупы возьме ўдзел у оперным фестывалі ў Зальцбургу і Лінцы (Аўстрыя). Вяртанне ж у Мінск адзначыцца прэм’ерай яшчэ аднаго адна-

Алена СПАСЮК.

Зміцер АРЦЮХ нарадзіўся ў вёсцы Рутка Навагрудскага раёна 2 сакавіка 1978 года. Скончыў Мінскі педагагічны каледж імя Максіма Танка, факультэт журналістыкі БДУ. Працуе старшым карэспандэнтам у часопісе “Промышленная безапасность”. Першыя вершы былі надрукаваны ў 1992 годзе спачатку ў часопісе “Работніца і сялянка”, затым у газетах “Піонер Беларусі”, раённы “Новае жыццё”. У гэты ж час Зміцер пачаў выступаць у друку і як журналіст. У 1997 годзе быў рэдактарам газеты “Крылы” (у “Настаўніцкай газеце”), якую рыхтавалі наву-чэнцы педкаледжа, працаваў карэспандэнтам Беларускага радыё і тэлебачання (1997-2005). Зараз супрацоўнічае з газетай “Літаратура і мастацтва”, дзе з’яўляецца аўтарам рубрыкі “Моладзь ідзе”. Некалькі вершаў перакладзены на балгарскую мову, некалькі пакладзены на музыку. Іх спяваюць “Сябры”, Алесь, Ірына Дарафеева, маладыя выканаўцы.

Марока... Мары... Мітусня...

— Нядаўна ў мяне была нечаканая прэм’ера, — прызнаецца Зміцер. — Падчас чарговых творчых сустрач на радзіме выкладчыца Навагрудскай школы мастацтваў Наталля Батура выканала песню “Развітанне з дзяцінствам”, якую я напісаў яшчэ ў юнацтве. Верш на музыку паклаў самадзейны кампазітар Гродзеншчыны (мой настаўнік матэматыкі) Мікалай Балай. Прыемна, што яго песні спяваюць на Навагрудчыне. Я люблю бываць там, бо знаходжанне на радзіме дапамагае ачысціцца ад непатрэбных думак, пераклочыцца на пошук ісціны і свайго месца ў гэтым зямным жыцці.

— Зміцер, з чаго пачынаўся твой творчы шлях?

— З верша “У лесе”, які мне дапамог напісаць Мікалай Балай. Было гэта ў той час, калі ён выпускаў наценную газету і запрасіў мяне супрацоўнічаць. Я захапіўся журналістыкай, “прыставаў” да настаўніка, вучыўся з рознымі пытаннямі, а потым пісаў пра гэта. Часам настаўніца спеваў Яўгенія Мішчук друкавала маю пісаніну, а потым дапамагала наклеіваць на вялікія лісты паперы. Газета доўга не вісела. Дзесьці раз у месяц яна мянялася.

— Ты скончыў педкаледж, але настаўнікам не стаў, пайшоў на журфак, дзе займаючыся на кафедры радыё і тэлебачання, сфарміраваўся як журналіст. А вось цікава, дзе адбывалася фарміраванне як паэта?

— Цяжка

сказаць. Думаю, што на ўсіх этапах жыцця я нешта браў для сябе, развіваўся. Вельмі шмат узяў ў педкаледжы на занятках у Жанны Нічпараўны Прымак і Ніны Паўлаўны Работы. Менавіта Ніна Паўлаўна дапамагла мне паверыць, што я магу і павінен пісаць: вершы, прозу, публіцыстыку. Вельмі ўдзячны лёсу, што ён звёў мяне з такім Настаўнікам. Калі гаварыць пра паэзію, то буду шчырым: я паэт толькі тады, калі прыходзіць натхненне.

— Ведаю, што зараз ты захапляешся арабскай культурай, працуеш над нізкай вершаў “Марока... Мары... Мітусня...”, прызнаешся ў каханні берберскай Джулье. Ёсць такая?

— Да нядаўняга часу не было, але адна падзея дапамагла маёй мары матэрыялізавацца. На штогадовых літаратурна-музычных імпрэзах “Стары Новы год у Цёткі” прысутнічалі дзеці са школы інтэрната. Дзеючымі асобамі вечарыны былі: традыцыйная Снягурка Людміла Рублеўская, нетрадыцыйная Баба Мароз (віртуальная сяброўка “прадмесця” Рагнеда Крышталоў, літаратурная цыганка Аксана Спрынчан, нарочанскі і мараканскі снегур. Я, вядома ж, быў снегуром з Марока, апранутым у колеры пяску. На галаве была завяза-

на арабская хустка. Такі незвычайны вобраз вельмі ўразіў адну пяцікласніцу. Яна сказала выхавальніцы: “Ён такі ж мараканец, як і я”. Справа ў тым, што бацькі Шырак (так завуць дзяўчынку) пакінулі яе ў Беларусі, а самі вярнуліся ў Марока. І цяпер, калі мы інтэлектуальна курьеруем гэты клас, мне вельмі падабаецца размаўляць з маладой беларускай мараканскай паходжання.

— А ці быў ты калі-небудзь у Марока?

— Не даводзілася, але мару з’ездзіць. Вось вывучу арабскую мову і накіруюся ў Рабат, Касабланку, Маракеш, Фес, пабуду на Медзіне. Абавязкова дабярэўся да Сахары, пакупаюся ў Атлантычным акіяне і пакатаюся на вярблюдах.

— Твая першая кніга “Вясна ў кароткім паліто...”, якая зараз рыхтуецца ў “Мастацкай літаратуры”, будзе пра мараканскія мары?

— Не. Пра Марока будзе няшмат. У асноўным вершы пра Беларусь, у прыватнасці, пра каханне да беларускіх Джульет і, вядома ж, вершы пра маю малую радзіму — Навагрудчыну. Зараз працую над нізкай “Мая зімовая сталіца”. Для мяне на першым месцы не мары пра заморскія краіны, а Беларусь і белару-

сы. Сваімі вершамі імкнуса стварыць непаўторны і яркі свет пачуццяў, сапраўднага кахання. Хочацца, каб кожны чытач адчуў гэтае імкненне і паверыў, што людзі калі-небудзь створаць на Зямлі рай і вярнуцца да таго жыцця, якое было ў часы Адама і Евы.

— Ты рэлігійны чалавек?

— Рэлігіі створаны людзьмі. Іх падказалі жрацы, што і сёння нябачна кіруюць светам. Я перакананы, што Бог не ў рэлігіі, а ў душы кожнага чалавека, у наваколлі, у прыродзе, у любой жывой істоце. Вось адкажыце на пытанне: што вам бліжэй да сэрца, што больш натхняе, разнявольвае, ачышчае — стаянне ў храме альбо любаванне кветкамі, спевамі птушак, калыханнем дрэў? Думаю, што большасць аддаць перавагу прыродзе, бо кожны чалавек — любімае дзіця Бога, а не яго раб, як гэта сцвярджаюць нябачныя правіцелі свету. І каб супрацьстаяць ім, мы павінны імкнуцца быць падобнымі на свайго нябеснага Бацьку, жыць так, як Ён пра тое марыў, тварыць разам з Ім прыгажосць і дабро на нашай планеце, ачышчаць яе ад зла і броду.

Гутарыла Яна ПАЎЛЮКАВЕЦ, НА ЗДЫМКУ: Зміцер АРЦЮХ з мараканкай Шырак. Фота Аксаны ЛУНІНЕЦ.

“Хада падзей”

“Прадмесце” спісали ў музей?..

У Міжнародны дзень музейных работнікаў у Дзяржаўным музеі гісторыі беларускай літаратуры адбылося ўрачыстае падпісанне акта перадачы архіва Кандрата Крапівы.

Больш як 400 матэрыялаў пакінула ў музей нявестка беларускага класіка Зоя Атраховіч. У гэты ж дзень былі ўручаны дыпломы сябрам установы. Іх атрымалі: Міхась Мушыньскі, удава пісьменніка Івана Чыгрынава, дачка паэта Язэпа Семяжона, паэт і бард Серж Мінскевіч, які з’яўляецца сябрам суполкі маладых творцаў “Літаратурнае прадмесце”. Уручыўшы яму дыплом, дырэктар музея Лідзія Макарэвіч дала слова кіраўніку суполкі Людміле Рублеўскай. Яна пазнаёміла прысутных з іншымі маладымі паэтамі. Галоўнай сярод іх была сімулякр літпрадмесця Рагнеда Крышталоў. На імпрэзе яна прысутнічала ў выглядзе ружовага парасона. Для яе чыталі і спявалі Зміцер Арцюх, Серж Мінскевіч, Алесь Спіцын, Аксана Бязлепкіна, Тацяна Пратасевіч, Наталля Кучмель, Віка Трэнас і Яраслава Ананка.

Пасля выступлення Лідзія Макарэвіч прапанавала Рагнедзе Крышталоў паяліцца ў музей, але маладыя паэты былі супраць, бо іх сімулякр — асоба свабодалюбівага. Таму спісаць яе ў музей пакуль не атрымалася.

Максім ШАРЭЙКА.

Сустрэча ў Чырвоным...

У тэатральнай зале Чырвонага касцёла прайшла музычна-паэтычная вечарына

Арабская вечарынка

Зміцер Арцюх сабраў паэтаў і журналістаў на арабскую вечарынку, якая была прымеркавана да публікацыі яго вершаў у часопісе “Маладосць”.

Незабыўнай казкай у гарэме назвалі той вечар прысутныя. Яны частаваліся ўсходнімі прысмакамі, слухалі песні вядомых арабскіх выканаўцаў, разам з гаспадаром урачыстасці вывучалі арабскую мову, курьлі кальян, смялейшыя нават выканалі танец жывата. Цвіком праграмы была варажба на каве па-мараканску. Варажыла паэтка Тацяна Пратасевіч, якая, нібыта вершы, чытала прадказанні па кававай гушчы. Яны задаволілі ўсіх.

— Я ўражана калекцыяй вярблюдаў, — ска-

Аксаны Спрынчан “Вершы ад А. і песні да А.”

Сустрэчай сяброў назвала гэтую падзею мастацкі кіраўнік тэатра аднаго актёра “Зьніч” Галіна Дзюгілева, якая адкрыла вечарыну.

— Мы ад пачатку свайго існавання правялі нямаля “літаратурных спектакляў”. Спадзяюся, што сённяшні дасць новы штуршок гэтаму накірунку нашай дзейнасці, — адзначыла вядомая актрыса.

Сяброў на незвычайны спектакль і сапраўды сабралася шмат, але выступалі толькі музыкі. Слова ім даваў вядучы ў чорным Сяргей Вераціла. Арыгінальна прадстаўляў Вадзіма Клімовіча, Сержа Мінскевіча, гурт “Ліцвіны”, падпяваў Алесь Камоцкаму, быў суддзёй на музычным падымку бардаў-рыцараў Зміцера Сідаровіча, Яраслава Малішэўскага, Уладзіміра Берберова, элегантна запрашаў на сцэну Наталлю Мурко, Наталлю Пушкарову, не без гумару гаварыў пра гурт “Жаба ў калііне”, які найбольш спадабаўся прысутным.

Выступоўцы дарылі гаспадыні ўрачыстасці свае песні, якія былі напісаны як на яе словы, так і на словы іншых паэтаў. Многія творы, дарэчы, гучалі ўпершыню. Аксана Спрынчан у адказ чытала свае вершы прысутным, абняўшы белую гітару, якая была прымацавана ў правым баку сцэны. Прывітаць паэтку прыехалі і землякі з Луніна. Яны прывезлі з сабой (акрамя музычных падарункаў) найсмачнейшы лунінецкі каравай. Пачаставацца ім маглі ўсе жадаючыя.

Максім ШАРЭЙКА.

Зміцер АРЦЮХ

Я хачу паехаць у Марока —
У краіну цёплага пяску,
Што падобны на жыцця раку.
Я хачу паехаць у Марока.
І аднойчы я туды ўцяку,
У пясок схавваюся глыбока.
Я хачу паехаць у Марока —
У краіну цёплага пяску.

МАРОКА ДАЛЁКА

Марока ад мяне далёка.
І Ты далёка ад мяне,
Хоць мне здаецца: пару крокаў —
І ўраз адлегласць праміне.
І будзе зноўку ў полі зроку
Жыццё такое, як даўней...
І я ўздыхаюся ў аблокі.
Лячу туды, дзе жыві раней...
Марока.

І мы сустрэнемся ў вясне.
І Твой погляд такі глыбокі
Мне скажа, што чакаў мяне.
І сэрцу стане вельмі лёгка —
Яго каханнем закроне
Марока.

МАРАКАНКА

Не крыўдуй на мяне, мараканка,
Што з Табою не быў да світанку.

Я адзін вывучаў Сахару

І сустрэўся з пясчанай завей.
Пра Цябе па-ранейшаму мару.
Ты — мая мусульманская фея.

Мы яшчэ пагуляем з Табою.
Я жаданні Твае супакою.
Мараканскі апусціцца вечар —
І пачуць распасюджвацца чары.
І Цябе абдыму я за плечы,
Каб з Табою застацца ў Сахары.

Ствараю з пёркаў крылы,
Каб паляцець туды,
Дзе разам мы хадзілі,
Шукалі гарады,
Дзе ў нас была пустыня
Неправаслаўных сноў,
Якія мы згубілі
Ў правіццях вятроў.

Атлантычны акіяна
Пацалуецца з Марока
І сваёй туман,
Закаханасці падман,
Што народжаны ў аблока.

Я прыеду ў Маракеш —
Мітусліваці сталіцу.
Ў Маракешы Ты жывеш.
На Медзіну* прывядзеш,

Каб Медзінай падзівіцца.

Мы навучымся знікаць
Атлантычнаю вадою.
Я змагу Цябе хахаць
І пачуці не хаваць,
І заўсёды быць з Табою.

* Медзіна — галоўная плошча ў
любым старажытным арабскім
горадзе, раней сам горад, куды з
Меккі пераехаў прарок Махамед.

ПАРК У МАРАКЕШЫ

У вечных снежных шапках
Атласкіх гор вяршыні,
А ў нізе лета ў красках:
Акацыі, вярціні...
Чароўны парк Мамуна
Зіму ў нябёсах бачыць
І марыць, што фартуна
Што-небудзь перайначыць.

Забуты верш знайду ў
забытай кнізе.
Чароўнай песняй верш мой
загучыць.
Яе пачуеш і сягоння прывідзеш
Мяне арабскай мове навучыць.

І будзем мы знаёміца з Магрыбам*,
Забутым марам зноў дарыць
палёт...

Снягурка-ноч пастукаецца ў шыбу,

Падорыць нам арабскі
Новы год

* Магрыб — арабскі Захад, у які
ўваходзяць краіны Туніс, Алжыр,
Марока.

А я, як прывід у жыцця палоне
Без слоў, не сказаных Табай
услых.

Мяне цалуе мараканка-поўня
І плача вершамі пра нас дваіх.

Табе звяно па тэлефоне ночы,
А мне ў адказ: “Ты недаступна
зноў”.

Ні чуць, ні бачыць Ты мяне не
хочаш

І ў нас не будзе мараканскіх
сноў.

О чудо! Мараканская пальма,
Цяпер ты жывеш у мяне.
Табе адкрываю я тайну,
Што снег гэты хутка міне.

А ў снах — караваны
вярблюдаў

І сонца ласкавы погляд...
Калі ты захочаш, то будзе
І ў Мінску маленькі Рабат.

Ціхім сонечным ранкам стаю на высокім беразе Нёмана, пазіраючы, як нараджаецца новы дзень. Сонейка толькі што ўзнялася над лесам, яго прамяні пабеглі па процілеглым нізкім беразе, пазалачышы куфы хмызняку і верхавіны адзіночых дубоў, раскінутых па зялёным абрусе лугу. Цяпер ад іх яшчэ спрабуюць захаваць змрочнасць досвітку. Дарэмная намаганні! Сонца імкліва падымаецца ўгору, саграваючы зямлю і ўсё жывое на ёй. А пад пячаным схілам, куды яшчэ не трапілі сонечныя стрэлы, віруе Нёман з рэшткамі бялёсага туману пад цёмнай вадой. Цішыня такая, што чуваць "уздыхі" вады пад прытопленым ля берага карчом. Здалёк даносіцца прызыўны крык качара, які шукае сваю "палову", ды час ад часу з бусляныкі на зламанай сасне "сыпецца" дробны клёкат буслоў. Уражанні ранку выклікаюць жаданне глыбей пазнаць край, які стаў творчай калыскай для дзесяткаў паэтаў, мастакоў, пісьменнікаў. І ў першую чаргу для волата беларускай літаратуры Якуба Коласа. Менавіта з такой мэтай група фотамастакоў народнага клуба "Мінск" адправілася на творчы пленэр на Стаўбцоўшчыну, каб прайсці сцэжкамі песьняра. Запрашаю ў гэтую вандроўку і чытачоў газеты "Голас Радзімы".

"Ад роднае зямлі, ад гоману бароў"

"Нёман спатканню рады —
Гоцьць душунья раны,
Ноччу, пры зорным свячэнні,
Акрыляе натхненнем —
Лёгка, шчыра і строга
Думкі ўзвышае
Да Бога..."
(Мікола Малюка)

Немагчыма павярнуць назад час, як немагчыма павярнуць у адваротны бок імклівую плынь Нёмана. Але ж не згадаць пра мінулае недаравальна. Бо мінулае — падмурк сённяшняга жыцця.

Стаўбцоўшчына згадваецца ў летапісах з 1511 года, калі гэтыя землі ўваходзілі ў склад Вялікага княства Літоўскага і належалі ў розныя часы дынастыям Слушкаў, Радзівілаў, Чартарыйскіх. Адметнай рысай Стаўбцоў і наваколля было развітае рамесніцтва і добра наладжаная сельская гаспадарка. Выключным было значэнне Нёмана, які быў амаль адзінай транспартнай магістраллю, па якой вывозіліся лесамацэрыялы, збожжа, пнянка, смала, вырабы шматлікіх мануфактур. Нёман — гэта і своеасаблівы каралі беларускай культуры. Тут, на Стаўбцоўшчыне, нарадзіліся, жылі і тварылі Уладзіслаў Сыракомля, Карусь Казанец, Адам Плуг, Язеп Лёсік і шмат іншых. Тут нарадзіўся і напісаў свае першыя вершы Якуб Колас. Зямля гэта і сёння нараджае таленты. Шырока вядомы ў Беларусі імяны пісьменнікаў і паэтаў Міколы Малюка, Генрыха Далдовіча, Яўгена Хвалевя, Казіміра Камейшы, літаратара і мастака Валерыя Дранчука.

Але ж ужо вечарэ і трэба вырашыць пытанне з начлегам. Мы паставілі наш палаточны лагер на шыкоўнай паляне паміж Нёманам і яго старым рэчышчам, што стварала ўражанне, што знаходзімся на востраве, дзе толькі мы, блакіт неба над намі і водар квітнеючых зёлак. Адсюль мы будзем рабіць творчыя "набегі" ў мясціны жыцця Якуба Коласа: у Смольню і Мікалаеўшчыну, Ласток і Акінчыцы, Альбуць і Новы Свержань.

А пакуль на вогнішчы гатуецца вячэр, ёсць магчымаць наведваць урочышча "Дубы" на лукавіне Нёмана. Існуе павер'е, што калі прытуліцца да дуба, то яго моц перадаецца чалавеку. Так гэта ці не, але ж адзін выгляд гэтых карчакаватых волатаў вызывае душэўнае трышчэнне. Сярод дубраваў — некалькі засохлых дрэў. Іх выбеленыя ветрам і сонцам ствалы не згубілі сваёй магутнасці, але ж выклікаюць жаль і пытанне: чаму загінулі яны? Можна не вытрымалі цяжару стагоддзяў, а можна аддалі ўсю сваю сілу людзям?

Па нізінах пацягнула вясэрні халадом, і з прыбрэжных кустоў бялёсымі прывідамі папылілі на лугавіне космы туману. Самы час вярнуцца да вогнішча.

РАЊІЦА. АКІНЧЫЦЫ.

Такія росныя раўніцы бываюць толькі ля ракі. Здалося, што ноччу прайшоў дождж. Палаткі пацяжэлі ад буйных кропель расы, а кожны лісток, кожная травінка зіхцелі на сонцы сапраўднымі

дыялентамі.

Пасля ранішняй кавы едзем у Акінчыцы. Сёння цяжка ўявіць, што калісьці гэта быў засценак у былой Нова-Свержаньскай воласці Мінскага павета, дзе жыла сям'я Міхася Міцкевіча, які працаваў лесніком у Радзівілаў. Сёння адноўленая сядзіба з усіх бакоў забудавана дамамі і знаходзіцца ў межах Стаўбцоў. Менавіта тут у далёкім 1882 годзе і нарадзіўся будучы паэт Кастусь Міцкевіч. Дом, свіран, склеп ды калодзеж паміж імі — вось і ўся гаспадарка. У хаце — сціплае абсталяванне тых часоў, якое дае ўяўленне пра тое, як жыла сям'я паэта. Тут, каля дома, адбылася сустрэча фотамастакоў з унучатым пляменнікам Якуба Коласа Юркамі Міцкевічам — супрацоўнікам філіяла коласаўскага музея і выдатным знаўцам паззіі свайго знакамітага родзіча. Я неаднаразова сустракаўся з ім і магу запэўніць, што ніхто лепей за яго не чытае "Новую зямлю" і іншыя творы Якуба Коласа. Усяго каля трох гадоў пра жыла сям'я лесніка ў Акінчыцах, калі ён атрымаў новае месца працы. Міцкевічы перабраліся ў Ласток.

ЛАСТОК.

З Акінчыц рушылі ў бок Мікалаеўшчыны. Дарога, якую назвалі "Шляхам Якуба Коласа" месцамі ўпрыгожваюць драўляныя скульптуры з выявамі персанажаў твораў Коласа. Іх стварылі ў час некалькіх творчых пленэраў разьбяры Беларусі. Давялося быць сведкам, з якім натхненнем працавалі майстры, як шукалі сродкі перадачы тых рыс, якія надаў паэт сваім персанажам.

Перад Мікалаеўшчынай збочылі з ба-

душой адданым сваёй га-лоўнай справе — захаванню культурных традыцый Стаўбцоўшчыны і падтрымкі талентаў. Пасядзелі ля вогнішча, абмеркавалі планы далейшага супрацоўніцтва. З удзячнасцю прынялі падараваныя нам кнігі мясцовых паэтаў з серыі "Мне сонцам свеціць Наднямонне".

АЛЬБУЦЬ.

З усіх коласаўскіх мясцін я заўсёды вылучаю Альбуць з яе маляўнічымі краёвамі, з мастком праз ставок, які напалляе схаваная ў лясным гушчары крынічка, з магутнымі ліпамі (на жаль, некаторыя знішчыла бора), са шматлікімі пчоламі, што збіралі даніну з прынёманскіх лугавін і квітнеючых садоў для самага, відаць, буйнога ў гэтых мясцінах пчалыніка. Магчыма, трохі не хапала таго звычайнага сялянскага жыцця, якое адчувалася ў Ластку. Але ж усё роўна ўтульнасць сядзібы ўражвала, як уражвала яна ў свой час юнага Кастуса, бо менавіта леснічоўку ў Альбуці апісаў Якуб Колас у паэме "Новая зямля" з тымі падрабязнасцямі, якія пазнаюцца тут і сёння. Чатырнаццаць гадоў пра жыла тут сям'я Міцкевічаў. Вучыўся Кастусь у Мі-

мам. Адсюль ён паехаў у Вільню, дзе працаваў у газеце "Наша ніва". На тры гады Колас змяніў Смольню на Мінскі астроз, куды папаў у 1908 годзе за арганізацыю нелегальнага з'езда настаўнікаў у Мікалаеўшчыне. У 1912 годзе ў Смольні адбылася першая сустрэча Якуба Коласа з Янкам Купалам, якая паклала пачатак іх сяброўству і супрацоўніцтву. У Смольню паэт прыязджаў і ў пасляваенныя гады, каб працаваць і адпачыць душой на прынёманскіх прасторах.

Пасля смерці Якуба Коласа ў 1956 годзе ў Смольні быў створаны літаратурна-мемарыяльны комплекс. Тут захоўваюцца аўтабіяграфічныя матэрыялы, фотаздымкі, архіўныя дакументы, асабістыя рэчы паэта, прадметы побыту сям'і Міцкевічаў.

Тры дні вандроўкі праляцелі, як адзін дзень. Складзены палаткі, загашана вогнішча, якое яднала нас вечарамі. Мы пакідаем гасцінню паляну і едзем праз Мікалаеўшчыну на другі бераг Нёмана каля помніка паэту і школы, якая носіць яго імя. Едзем праз Кнотаўшчыну і Белькаўшчыну на Новы Свержань, каб замкнуць кола жыцця выдатнага сына Беларусі ў Наднямонні.

калаеўскай сельскай школе, а ў 1898 годзе паступіў у Нясвіжскую настаўніцкую семінарыю, якую скончыў у 1902 годзе. Адсюль, з Альбуці, паехаў працаваць настаўнікам на Палессе, а потым у Ігуменскі павет Мінскай губерні. Многае змянілася ў жыцці Якуба Коласа, калі ў 1906 годзе ён прыехаў да брата ў Смольню.

СМОЛЬНЯ.

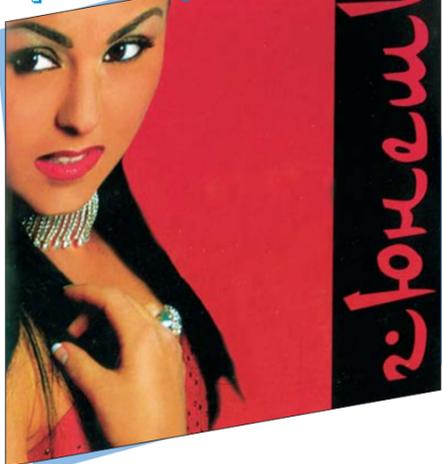
Сядзіба Міцкевічаў у Смольні на доўгія гады стала для Я.Коласа родным до-

ФОТА АЎТАРА. ЗДЫМКАХ: 1. Дом у Акінчыцах, дзе нарадзіўся Якуб Колас. 2. Коласаўскія персанажы сустракаюць гасцей. 3. Юрка МІЦКЕВІЧ чытае "Новую зямлю". 4. На Нёмане. 5. Анатоль ГРЭКАЎ і ўдзельнік пленэра Віктар СУГЛОБ. 6. Аненская царква ў Стоўбцах. 7. Пад павецію. 8. Рагатыя "мадэлькі" ў Ластку. 9. У Смольні. 10. У лагеры пленэра фотамастакоў з Мінска.

Прэзентацыя

"Дачка Усходу" з Беларусі

Прэзідэнт Беларусі стаў першым, каму Гюнеш падарыла свой сольны дыск з дэбютным альбомам

Адбылося гэта на ўручэнні Гранд-прэміі і дыпламаў стыпендыятам спецыяльнага фонду па падтрымцы таленавітай моладзі, лаўрэатам якога стала спявачка. Як вядома, Гранд-прэмія прысуджаецца маладым талентам за высокі творчы дасягненні. Гюнеш прызналася, што была ўражана той увагай, якую праявіў да яе ў ліку іншых Аляксандр Лукашэнка падчас узнагароджання.

Гюнеш пасля "няўдачы" на "Славянскіх базарах" (другое месца) і на адборачным конкурсе "Еўрабачання" наогул падумвала паехаць ладзіць сольную кар'еру ў іншую краіну. Пасля адборачнага тура да Гюнеш звярнуліся з прапановай прадстаўляць на "Еўрабачанні" ў наступным годзе адну з усходніх краін, аднак яна адмовілася: "Мне прапанавалі такія жорсткія ўмовы кантракта, што пра

выступленні і працу ў Беларусі можна было б забыць. А мне гэтага не хацелася б". Нават цяпер, пасля згаданых "няўдач", яна сцвярджае, што на конкурсе "Еўрабачанне" хацела б прадстаўляць толькі Беларусь: "Дзе б я не выступала, заўсёды кажу, што я з Беларусі". Ды і куды зараз ехаць, калі сам Прэзідэнт лічыць цябе спявачкай, вартай увагі?

"Што ён сказаў вам падчас размовы", — запыталіся ў яе. Гюнеш адказала, што абяцаў паслухаць альбом і пажадаў удачы.

Паслухаць жа сапраўды ёсць што. Стыльны альбом з васьмі кампазіцыямае назву "Гюнеш". У яго ўвайшлі песні, якія сталі папулярнымі ў беларускіх хіт-парадах, — "Дачка Усходу", "Назаві мяне па імені", "Час развітацца". Новыя песні — гэта "Чужая роля" ў дуэце з Тарыэлам Майсурадзе і дзве песні на турэцкай мове. Цікава, што

аўтарам гэтых непадобных па тэмпу, настроі і гучанні, але аднолькава прыгожых кампазіцый, з'яўляецца сама Гюнеш. Чаму турэцкая мова? Гюнеш добра яе ведае, бо яна вельмі падобная на азербайджанскую. А Гюнеш, як вядома, нарадзілася і вырасла ў Баранавічах у сям'і, дзе маці азербайджанка, а бацька напалову турак, напалову азербайджанец. Так што азербайджанскую і турэцкую мовы дзякуючы бацькам яна ведае. Піша Гюнеш песні толькі на турэцкай мове, але спявае на розных — беларускай, рускай, украінскай, польскай, азербайджанскай, французскай, англійскай.

Далей Гюнеш збіраецца працаваць у напрамку сумашчэння рока і ўсходніх матываў і, канешне ж, спяваць беларускія песні. Цяпер, кажа яна, усё будзе па-сапраўднаму і яшчэ больш прафесійна.

Алена СПАСЮК.

Хто дапамагае бежанцам?

"ПРИМИ МЕНЯ, БЕЛАРУСЬ"

Так называецца выстаўка — рэзультат конкурсу, аб'яўленага Міністэрствам асветы і Прадстаўніцтвам УВКБ ООН у Рэспубліцы Беларусь. Рэспубліканскі конкурс і выстаўка дзіцячых і дзіцячых малюнкаў сталі ўжо традыцыйнымі. Яны праводзяцца кожны год у перададвер'і адзначаемага 20 чэрвеня Міра Дня бежанцаў. Цель конкурсу — прыцягнуць увагу беларускай грамадскасці да праблем бежанцаў.

Бядственнае становішча бежанцаў — адна з глабальных праблем сучаснага свету. Судьба бежанцаў звязана з праблемай абароны правоў чалавечых і кожнага. Іх барацьба за існаванне і за захаванне чалавечасці заслужвае не толькі увагі, але і разумення і падтрымкі. 794 чалавек з 13 краін афіцыйна прызнаны бежанцамі ў нашай краіне. Беларусь, выконваючы свае міжнародныя абавязкі, стала для іх другой роднай.

На конкурс паступіла 1 100 малюнкаў ад дзяцей і школьнікаў з многіх гарадоў, пасёлкаў і вёсак рэспублікі. Разны ўзровень

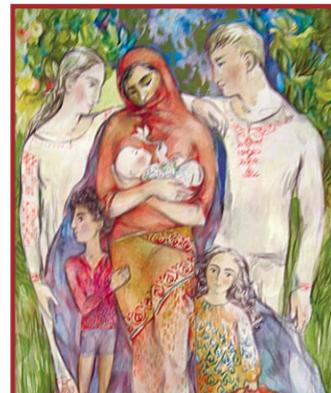
мастэрства, но іх аб'ядноўвае адна і тая ж тэма: **добра, адважнасць, адважнасць, адважнасць.** Авторітэтная

жюры абрала 100 лепшых работ, якія будуць дэманструюцца ў Нацыянальным музеі гісторыі і культуры Беларусі. З экспазіцыі пры ўдзеле наведвальнікаў будзе абрана 40 малюнкаў, аўтары якіх стануць пераможцамі конкурсу.

На адкрыцці выстаўкі тепло прывіталі многіх гасцей — дзяцей і дарослых — прадстаўніцтваў Управлення Верховнага камісарыята ООН па справах бежанцаў у Беларусі (УВКБ ООН) Ілья Тодаровіч, прадстаўніцтва асветы і культуры Беларусі Анатоль Андрэевіч, дырэктар Музея гісторыі і культуры Беларусі Петр Хотько, заступнік дырэктара ЦТДМ "Эврыка" Валентіна Моствянская. Ад імя ўдзельнікаў конкурсу выступіла 10-гадова школьніца з Мінска Серафіма Отлівчыкова.

А Ілья Тодаровіч адзначыў: "Я час"

тлів адкрыць гэтую кожную выстаўку, праводзімую пад патранажам УВКБ ООН і ажыццяўляемую з дапамогай Міністэрства асветы і ЦТДМ (Цэнтра творчасці дзяцей і моладзі) "Эврыка". Выстаўка гэтага года пад лозунгам "Прими меня, Беларусь" прывяла больш 1 000 удзельнікаў (як беларускіх дзяцей, так і дзяцей-бежанцаў) са ўсіх рэгіёнаў, многіх гарадоў і пасёлкаў Беларусі. У тэчэнне некалькіх месяцаў яны прыслалі свае малюнкі, вершы і кароткія іс-

Дар'я РУДЕНКА, 15 лет (Мінск).

тэрыі, дэманструючыя іх асабістае разуменне праблемы бежанцаў, іх толерантнасць і разуменне тых, хто вымушаны шукаць убежышчы ў чужынах.

Гэтая выстаўка з'яўляецца адной з шэрагу акцый, якія праводзіць УВКБ ООН у перададвер'і Міра Дня бежанцаў. Будучы чалавек творчым, я могу сказаць, што мастацтва паднімае нас на вышэйшы ўзровень і разуменне таго, хто мы ёсць і куды мы ідем. Вымушэны бегствам з роднага дома, з роднай краіны — гэта незвычайнае падзея, о котрым трывожна гаворыць простымі словамі. На гэтым шляху мастацтва аб'ядноўвае нас. Мастацтва робіць нас членамі шырокай грамадскасці, краіны, континента і чалавечасці ў цэлым. Поздравляю ўсіх вас, хто знайшоў час напісаць і напісаць, усіх удзельнікаў конкурсу".

Юры МОРГУН.

НА СНИМКЕ: Ілья ТОДОРОВИЧ (другой слева) з супрацоўнікамі ЦТДМ "Эврыка".
Фота аўтара.

Удзельніца конкурсу Вікторія ЛАМБОЦКАЯ, 12 лет (вёска Вялікая Ганута Мінскай вобласці):

Ганаруся народам тваім,
Сінявока маці мая!
Ты знаходзіш прыгожых усіх.
Дабрыня непаўторна твая.

Над зямлёй баларускаю — мір!
Чутны ранні той спеў салаўя.
Піша радасна хлопчык Самір:
"Беларусь, ты Радзіма мая".

Рэгістрацыйнае пасведчанне №81. Падпісны індэкс у Беларусі 63854. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 1264 экз. Заказ 642Г. Падпісана да друку 20.06.2006 г. у 12.00.
Газета набрана і звярстана на рэдакцыйным настольна-выдавецкім комплексе. Знакам R пазначаны рэкламныя матэрыялы.
Адрукавана ААТ "Чырвоная зорка" (220073, г. Мінск, 1-шы Загарадны завулак, 3).
Пацісьце рэдакцыю і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках "Голасу Радзімы", могуць не супадаць.
© "Голас Радзімы", 2006.

Фэстываль

Міжнародны кінафэстываль "Залотой Витязь" праходзіць пад лозунгам "За нравственныя хрысціянскія ідэалы. За павышэнне духоўнасці чалавечасці". У гэтым годзе ў ім прынялі ўдзел больш за 30 кінематографістаў з 30 краін Еўропы, Азіі і Амерыкі.

Пять "Золотых Витязей" беларускага кіно

У гэтым годзе ў беларускай кінематографіі атрылі тры залатыя і два бронзавыя вітязы.

У намінацыі мастацкіх фільмаў "Залоты Витязь" прысуджаны карціне рэжысера Сяргея Сычэва "Я помню" і актрысе Юліі Кадушкевіч за лепшае выкананне ў ёй галоўнай жанскай ролі. У намінацыі дакументальных фільмаў адзначаны кінолената "Заведенка" рэжысера Галіны Адамовіч.

"Бронзавы витязь" у конкурсе відэа- і тэлевізійных філь-

маў атрылі "Рождество" рэжысера Сяргея Катэра, а ў конкурсе студэнцкага кіно — карціна "Казанова" рэжысера Андрэя Голубева.

Спецыяльным прызам Парламентскага сабора Саюза Беларусі і Расіі "За нравственныя ідэалы ў кіноіскусстве" нагарадзены фільм "Духовная война" рэжысера Юрыя Азаренка. Спецыяльнымі дыпламамі адзначаны работы беларускіх рэжысёраў дакументалістаў Анатоля Алая і Ігоря Бышнева, а таксама аниматора Вадзіміра Петкевіча.

У фільме прасочваецца лёс былых стыпендыятаў фонду, іх кар'ерны рост.

Аўтар — Вольга Доўгая. Рэжысёр — Сяргей Хох.

Да Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусь на тэлеканале "Беларусь-ТБ" глядзіце ўрачысты сход і канцэрт майстроў мастацтваў, парад і іншыя праграмы, прысвечаныя гэтай падзеі.

"АРСЕНАЛ"

2 ліпеня ў 09.40.

Як звычайна праграма прад-

ставіць увазе тэлеглядачоў сям'я свежых навінаў ваеннай навукі і тэхнікі, аператыўную інфармацыю, міжнародны агляд. У гэтым выпуску глядзіце таксама спецыяльны рэпартаж да Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусь, тэлеаналіз "Гісторыя горада на Дняпры", прысвечаны 65-годдзю пачатку гераічнай абароны горада Магілёва, і іншыя сюжэты.

Час выхаду перадач — мінскі. (У праграме могуць быць змены. Удакладненні на www.tvr.by).

Паказвае Беларусь-ТБ

"ТЭХНАЛОГІЯ КАР'ЕРЫ"
25 чэрвеня ў 18.40.

У гэтым годзе ўпершыню ў рэспубліцы прынята дзяржаўная праграма "Маладыя таленты Беларусі". Яна ахоплівае ўсе этапы станаўлення і развіцця адоранай моладзі. На прыкладзе работы спецыяльнага фонду Прэзідэнта Беларусі тэлеглядачы змогуць прасачыць складаны шлях ад выяўлення талентаў да іх станаўлення.

"Голас Радзімы"
Галоўны рэдактар
Наталія САЛУК.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
Камітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасцей пры Саўеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом «Радзіма».

Наш адрас: 220005, Рэспубліка Беларусь, Мінск, пр. Незалежнасці, 44.
Тэлефоны: (+375 - 17) 288 - 11 - 97 (тэл./факс), 288 - 12 - 80, 284 - 76 - 56 (бухгалтэрыя), 288 - 17 - 82.
Галоўны рэдактар: 8029 - 6 - 88 - 17 - 82.

ЧЫТАЙЦЕ "Голас Радзімы"
Ў ІНТЭРНЕЦЕ:
<http://www.belarus21.by>